

AMNESTY

MEDELEMSBLAD FOR AMNESTY INTERNATIONAL | NR 4 DECEMBER 2015

FRA BERLIN TIL BEIJING

Sport og politisk propaganda har gået hånd i hånd i et århundrede.

TOPATLETER EFTERLYSER

Tidligere danske topatleter savner holdninger hos nutidens stjerner.

ABSURDE ANKLAGER

Læs om årets mest groteske anklager og domme fra hele verden.

DE KOMMER HJEM I KISTER

Fotograf har fulgt Qatars migrantarbejdere under slavelignende forhold.

TEMA: SPORT OG MENNESKERETTIGHEDER

FRIT SPIL

til diktaturstater

AMNESTY
INTERNATIONAL

Redaktør: Ole Hoff-Lund, ohl@amnesty.dk
Ansvarshavende: Lars Normann Jørgensen
Redaktion: John Nielsen, Roberto Zacharias
 og Bjarke Windahl Pedersen
Design: Dorte Kayser, Datagraf Communications
Produktion: Datagraf Communications
Oplag: 86.484 **ISSN:** 0906-4184
Abonnementspris: 200 kr. pr. år

Udkommer næste gang: 5. februar 2016
 (deadline 10. januar 2016)

Artikler, der er underskrevet med navn, kan indeholde synspunkter, der ikke nødvendigvis reflekterer Amnesty Internationals holdning. Eftertryk med kildeangivelse er kun tilladt efter forudgående aftale med redaktionen.

Miljøcertificeret: Svanemærke godkendt

Amnesty International

Gammeltorv 8, 4. og 5. sal
 1457 København K
 Tlf. 33 45 65 65
 Fax 33 45 65 66
 www.amnesty.dk
 amnesty@amnesty.dk

Forside:

Emiren af Qatar, Sheikh Hamad bin Khalifa Al-Thani, løfter VM-pokalen efter at have fået tildelt værtsskabet i 2022.

Foto: Scanpix

BEHOLD DU BARE VIELSESRINGEN

Amnestys redaktør:
Ole Hoff-Lund

Selv om Danmark langt fra er flygtningenes foretrukne destination i Europa, er tilstrømningen af asylansøgere alligevel så forhøjet, at regeringen finder det nødvendigt at pumpe nye asylstrømninger ud i rekordfart. Allerede lige efter valget i juni skar den nye regering ned på en række ydelser, så vi igen kommer til at opleve flygtningefamilier, der skal få dagligdagen til at hænge sammen for ekstremt små midler – til skade for børn og integration. Midt i november præsenterede statsminister Lars Løkke Rasmussen så 34 nye forslag til, hvordan det kan gøres "mindre attraktivt" for flygtninge at være i Danmark: Stram reglerne for familiesammenføring, begræns varigheden af opholdstilladelser, nedsæt ydelserne og indfør nye gebyrer for asylansøgere.

De flygtninge, der alligevel søger asyl, skal regne med at få ransaget deres bagage for værdier: "Regeringen vil gøre det muligt for politiet at visitere en asylansøger og ransage asylansøgerens bagage med henblik på at sikre penge og værdigenstande til dækning af udgifterne til den pågældendes underhold", står der i regeringens forslag. Undtaget er vielsesringe og mobiltelefoner.

Således lettet for værdier kan asylansøgerne se frem til at bo på centre og i teltlejre med cafeteriaordninger, så asylansøgere ikke længere får udbetalt kostpenge. Som dessert kan afviste asylansøgere frihedsberøves så længe, det skønnes nødvendigt, uden at blive stillet for en dommer, og private firmaer kan bistå med magtanvendelse som fysisk fastholdelse og håndjern. Det er ikke en retsstat værdigt.

Det er det heller ikke, når civilsamfundet ikke får mulighed for at komme med indsigelser over for så vidtgående bestemmelser. Fra lovforslaget lå klar, og til loven skulle behandles, gik der 24 timer. Som De Radikale skrev på Facebook: "Ingen uden for Christiansborg er blevet hørt, og loven skal være vedtaget i overmorgen. Det er sådan, diktatoren Victor Orbán laver love i Ungarn. Sådan gør vi ikke i Danmark".

Taberne bliver de flygtninge, der banker på Danmarks dør i håb om at opnå beskyttelse efter en rædselsfuld rejse fra Syrien. Jovist, de fleste opnår beskyttelse. Men det er en modvillig beskyttelse, denne regering tilbyder. I en grad, så statsministeren var tvunget til denne kommentar, da han præsenterede de 34 forslag: "Vi vurderer, at det, vi fremlægger her i dag, overholder vores internationale forpligtelser".

Det er forståeligt, at regeringen ikke er mere skråsikker. I Amnestys optik er de 34 stramninger udtryk for en kynisk og umenneskelig behandling af mennesker i nød. Vi vurderer, at tre års venten på familiesammenføring strider mod retten til familieliv. Stramningerne sætter Danmark i bås som et lille, lukket land, der svigter sit ansvar midt i den ekstraordinære flygtningekrise, vi står med. Dog med format nok til at lade flygtningene beholde deres vielsesringe og guldtenner. ☺

Foto: Pete Pattison

Foto: Lars Skjæring

Foto: Getty Images

Foto: Søren Malmose

12 TEMA De vender hjem i kister

Den britiske fotograf Pete Pattison har i flere år fulgt asiatiske migrantarbejdere, der rejser fra Nepal til Qatar for at deltage i et byggeboom til 1.400 milliarder kroner. Penge, der skal finansiere stadions, hoteller, infrastruktur og andre faciliteter til VM i fodbold i 2022. Der er over 1,5 millioner migrantarbejdere i verdens rigeste land, men mange unge mænd vender hjem til Nepal i kister, og de, der knokler på byggepladserne, lever under slavelignende forhold.

20 TEMA Mere end bare sportsfolk

Flere og flere store sportsbegivenheder bliver placeret i rige lande i Asien og Mellemøsten, der har et anstrengt forhold til menneskerettigheder. Men bliver deltagerne dermed brikker i et propagandaspil? AMNESTY har mødt tre tidligere topidrætsudøvere til en snak om sport og politik – håndboldspilleren Carsten Haurum, badmintonspilleren Niels Christian Kaldau og golfspilleren Mads Vibe-Hastrup. De opfordrer nutidens sportsstjerner til at kritisere lande, der krænker menneskerettighederne.

24 TEMA Fra Berlin til Beijing

Fra OL i Berlin i 1936, hvor den sorte, amerikanske sprinter Jesse Owens overspurtede de tyske yndlinge, vandt fire guldmedaljer og nægtede at heile til Der Führer, til VM i Brasilien i 2014, hvor tusinder af brasilianere blev tvangsflyttet fra Rios fattigste kvarterer for at skabe plads til tilskuere og turister. Idrættens historie er fyldt med eksempler på, at sport og politik bliver blandet sammen. Se vores kavalkade over kontroversielle højdepunkter gennem historien fra Berlin til Beijing.

28 Trosfrihed holder det ekstreme i skak

Skuespilleren Bodil Jørgensen mener, at et ensrettet samfund er et sygt samfund. Privat er hun et troende menneske, der bliver oprørt, når mennesker bliver forfulgt på grund af deres overbevisning. "Det demokratiske samfund skal kunne rumme hinandens modsætninger, ellers er det jo ikke længere et demokrati", siger Bodil Jørgensen, der har vundet tre Robert-priser og er en af landets mest alsidige skuespillere.

4 Nyheder

Amnestys arbejde skaber resultater.

8 Bagsiden af medaljen

Har sportens verden et ansvar for at beskytte menneskerettighederne?

10 FIFA og IOC blæser på menneskerettighederne

Værtslande bruger store sportsbegivenheder til propaganda.

12 De vender hjem i kister

Migrantarbejdere fra Asien knokler under slavelignende forhold i Qatar.

20 Vi var mere end bare sportsfolk

Carsten Haurum brugte banen som politisk kampplads.

22 Jeg har set nogle grimme ting gennem årene

Mads Vibe-Hastrup vil have golfsportens topfolk til at sige fra.

23 Selvfølgelig skal sportsstjerner være kritiske

Niels Christian Kaldau har mærket den kinesiske vrede.

24 Fra Berlin til Beijing

Protester og propaganda har præget OL og VM gennem tiden.

28 Trosfrihed holder det ekstreme i skak

Skuespilleren Bodil Jørgensen forsvare trosfriheden.

30 Skuffet over Danmark

Arabisk prisvinder kritiserer dansk politi for overvågning.

32 Amnesty dokumenterer

Saudi-Arabien bomber civile i Yemen.

34 Når lovens ord bliver absurd

Vi bringer et udvalg af årets mest groteske domme.

36 Amnesty LIVE

Din støtte gør en forskel.

Camp Danevang i Irak, hvor de danske styrker havde base. Nu skal 23 irakiske fanger endelig have prøvet deres tortursag i Danmark.

IRAKERE FØRER SAG MOD DANMARK

Efter fire års kamp mod de danske myndigheder har 23 irakere fået fri proces til at sagsøge Danmark for medvirken til tortur. Her fortæller irakiske Q.B. om sine oplevelser.

Tidligt om morgenen den 25. november 2004 ændrede livet sig for altid for Q.B. fra Az Zubayr i det sydlige Irak. Efter at have bedt sin morgenbøn i landsbyens moské blev han sammen med en gruppe andre mænd taget til fange af danske soldater fra den nærliggende base Camp Danevang. De overdrog efterfølgende mændene til irakiske politifolk, der udsatte dem for tortur. Og den umenneskelige behandling fortsatte ifølge Q.B. i de tre måneder, hvor han sad fængslet i Irak.

I dag er den tidligere gårdejer og far til tre drenge en fri mand. Han er flygtet fra Irak, men ydmygelserne for 11 år siden har efterladt dybe ar i hans sind. Antidepressiv medicin og psykologhjælp er blevet en del af hverdagen, og ifølge Q.B. har kampen mod de danske myndigheder ikke gjort det nemmere. Fem gange har han og 22 andre irakere fået afslag på fri proces mod den danske stat, men i september i år lykkedes det.

En måned senere deltog han så ved en høring på Christiansborg forud for retssagen i Østre Landsret, hvor irakerne igennem deres

advokat kræver en officiel undskyldning samt 60.001 kroner i erstatning til hver.

”Jeg vil først og fremmest gerne have, at den danske stat beklager og siger, at det, der skete, ikke skulle være sket. Et civiliseret samfund er et samfund, der tager ansvar og siger undskyld, når det har gjort noget forkert”, sagde Q.B., der ikke ønsker at få sit rigtige navn frem af hensyn til sin families sikkerhed.

Slået og sparket over hele kroppen

Under høringen fortalte han, hvad der skete under og efter tilfangetagelsen:

”Vi fik bind for øjnene og blev sat op i nogle køretøjer, hvorefter de irakiske politifolk straks begyndte at sparke og slå os over hele kroppen. Imens kunne vi høre, at der blev talt på et fremmed sprog, så det irakiske politi var ikke alene. Vi kørte i næsten to timer. På det tidspunkt var der masser af likvideringer i Irak, så vi troede ikke, at vi ville komme levende derfra. Da vi kom frem til et nyt sted, blev vi smidt på gulvet. Her sparkede politifolkene til os, hver gang de gik

forbi, og vi kunne høre, at folk blev tortureret i andre rum”, fortalte Q.B.

Efter voldsom tortur med stokkeslag og elektriske stød var han med egne ord klar til at indrømme hvad som helst.

”Jeg kunne mærke, at blodet sivede nedad fra hvert eneste sted på min krop. De hang mig op i loftet, og den dag i dag har jeg stadig smerter i skuldrene på grund af det. Jeg tror, at jeg blev tortureret i næsten to timer, indtil jeg besvimed”, fortalte Q.B.

Ifølge ham overlevede han udelukkende, fordi hans far betalte en større løsesum til de rigtige mennesker i fængslet.

”Efter min løsladelse flygtede vi fra Irak, og i dag er jeg uden land, mine børn går ikke i skole, og min økonomiske situation er meget dårlig. Jeg er hele tiden bekymret for, hvad der skal ske med mine børn”.

Som de øvrige 22 irakere får han betalt alle sagsomkostninger – herunder rejseudgifter og tolt – af den danske stat. Forsvarsministeriet hævder, at sagen er forældet, men det og det videre forløb skal Østre Landsret nu tage stilling til. ◊

10.000

Beløb i danske kroner, som Dansk Folkeparti er dømt til at betale hver af de 15 nye statsborgere, der sagsøgte partiet for krænkelse i en avisannonce.

FLERTAL BAG OFFENTLIGHEDSLOVEN SMULDRER

Det politiske flertal for at bevare den omstridte offentlighedslov smuldrer bort på Christiansborg, skriver Politiken. Det er De Konservative, der nu ønsker at ændre tre omstridte paragraffer, der mørklægger dele af regeringens arbejde og gør det sværere for offentligheden at kontrollere magthaverne. I forvejen er både Enhedslisten, Alternativet, Liberal Alliance, Dansk Folkeparti og SF modstandere af offentlighedsloven, som 190.000 danskere protesterede imod med deres underskrift, da den blev vedtaget i 2013.

WHISTLEBLOWER AFSLØRER USA'S DRONEPROGRAM

Det amerikanske droneprogram, som har været en vital del af USA's såkaldte krig mod terror i Pakistan, Afghanistan, Yemen og Somalia, har længe været under anklage for at dræbe tusindvis af uskyldige mennesker og for at være i strid med folkeretten. Amnesty International og Bureau of Investigative Journalism anslår, at omkring 3.000 civile er dræbt af amerikanske droner i Pakistan i årene 2004-2013.

Men droneprogrammet har været omfattet af ekstrem mørklægning – lige indtil 15. oktober, hvor en endnu ukendt whistleblower lækkede tusindvis af CIA-dokumenter til det amerikanske medie The Intercept.

Dokumenterne beskriver blandt andet en operation "Haymaker" i det nordøstlige Afghanistan, hvor knapt 90 procent af de 200 drab, som dronerne udførte på fem må-

Foto: Scanpix

Amerikanske Reaper-droner med Hellfire-missiler holder klar i Afghanistan.

neder, var på personer, der ikke var de tilsigtede mål.

Den prisvindende journalist Jeremy Scahill fra The Intercept oplyser, at kilden selv har arbejdet på CIA's droneprogram, og at han har besluttet at lække dokumenterne, fordi "offentligheden har ret til at vide, hvordan folk placeres på dødslistor og myrdes efter ordre fra toppen i den amerikanske regering".

Ifølge Hina Shamsi, der er leder af den amerikanske borgerrettsorganisation ACLU, viser dokumenterne, at det er direkte usandt, når den amerikanske regering hævder, at droneangrebene er baseret på pålidelige efterretninger og begrænset til lovlige mål:

"Når regeringen hævder, den har haft succes, er der i virkeligheden tale om tragiske tab".

LARS NORMANN JØRGENSEN TAKKER AF

Efter 23 år som generalsekretær for dansk afdeling af Amnesty International har Lars Normann Jørgensen valgt at træde tilbage ved årsskiftet. Ved siden af posten som dansk generalsekretær har Lars Normann Jørgensen i de senere år fungeret som formand for Amnestys europæiske arbejde og chef for 20 medarbejdere på Amnestys EU-kontor i Bruxelles.

Amnestys medlemsvalgte hovedbestyrelse har indledt processen med at finde Lars Normann Jørgensens efterfølger.

"Det har været et stort privilegium at have Lars Normann Jørgensen som generalsekretær i så mange år. Det er vemodigt at skulle sige farvel, men hovedbestyrelsen har stor forståelse for beslutningen.

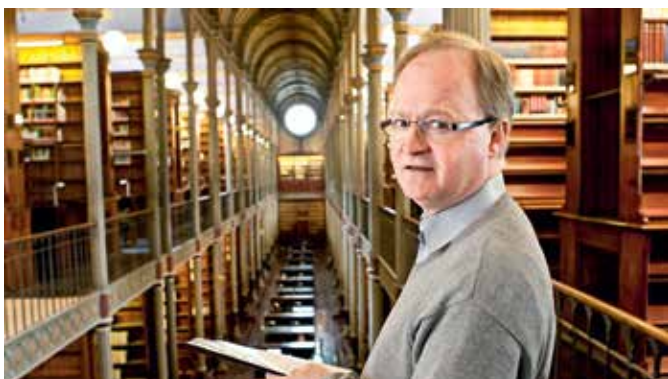

Foto: Lars Helsinghof

Amnestys danske afdeling skal have ny generalsekretær.

Det er et hårdt og krævende job at stå i spidsen for en indflydelsesrig organisation som Amnesty i så mange år", siger Nina Monrad Boel, der er formand for hovedbestyrelsen.

63-årige Lars Normann Jørgensen blev generalsekretær i 1992, da Amnesty havde cirka 20.000 danske medlemmer. Under hans ledelse voksede

Amnestys medlemstal støt, så der i dag er 87.000 medlemmer.

Ved årsskiftet bliver vicegeneralsekretær Trine Christensen konstitueret som generalsekretær. Bestyrelsen forventer, at den nye generalsekretær tiltræder den 1. maj 2016, hvor Amnesty holder landsmøde.

Europa:

EU-Parlamentet har tildelt den fængslede, saudiske blogger Raif Badawi årets Sakharov-pris. Badawi er idømt ti års fængsel og 1.000 stokkeslag for at fornærme islam. Prisen er siden 1988 blevet uddelt til individer og organisationer for deres bidrag til menneskerettigheder og demokrati i deres hjemlande.

USA:

USA's præsident Obama nedlagde i oktober veto mod landets forsvarsbudget. Budgetaftalen til 612 milliarder dollar indeholder nemlig en klausul om, at der ikke må anvendes penge på at overføre fanger fra **Guantánamo-lejren** til USA, og den begrænsning ønsker Obama fjernet.

Sydamerika:

En ny aftale om at etablere særlige domstole, der skal behandle forbrydelser begået af **Colombias** regering og den militante oprørsgruppe FARC, giver håb til millioner af ofre i Colombias 50 år lange væbnede konflikt. Parterne forventer at underskrive en fredsaftale om nedrustning senest i marts 2016.

Mellemøsten:

Skruppelløse mellemænd i **Syrien** tjener store summer ved at afpresse familier, der er desperate for at få oplysninger om deres forsvundne pårørende. Over 65.000 syriere er forsvundet i myndighedernes varetægt, siden konflikten brød ud i 2011, dokumenterer Amnesty.

Afrika:

Diamanter for millioner er på vej fra den blodige konflikt i **Den Centralafrikanske Republik** til verdensmarkedet. Amnesty har dokumentation for, at landets diamanteksportører har opkøbt ædelsten fra miner, der er kontrolleret af de muslimske og kristne militser, der har dræbt over 5.000 mennesker siden 2012.

Asien:

Op mod 80 procent af de stemmeberettigede deltog i november i det historiske parlamentsvalg i **Myanmar**, som resulterede i en klar sejr til oppositionslederen Aung San Suu Kyis parti, NLD. Hun er dog afskåret fra at blive præsident på grund af sine britiske familieforhold.

POLITIET LØJ FOR FOLKETINGET OG AMNESTY

Justitsministeren nedsætter undersøgelseskommission til at kulegrave forløbet i den såkaldte Tibet-sag.

Ledelsen i Københavns Politi har gennem tre år løjet for både Folketinget, Amnesty International og offentligheden om, hvorvidt der blev givet en ordre om at forhindre demonstranter i at vise det tibetanske flag i Københavns gader under det kinesiske statsbesøg i juni 2012.

Københavns Politi har længe nægtet, at det var tilfældet, men på et pressemøde den 2. oktober oplyste justitsminister Søren Pind (V), at der pludselig var dukket en såkaldt operationsbefaling op i arkiverne. Ifølge befalingen skulle politiet sørge for, at eventuelle demonstranter ikke kunne ses fra den kinesiske præsidents kortege, da den kørte gennem København. Ifølge en hemmeligholdt vurdering fra PET var det afgørende for kineserne, at "de ikke taber ansigt ved konfrontationen med demonstrationer eller lignende".

De nye oplysninger har fået Søren Pind til at nedsætte en undersøgelseskommission, der får to år til at kulegrave hele Tibet-sagen.

"Folketinget er gennem længere tid blevet bibragt oplysninger, som nu ser ud til at være urigtige. Samtidig rejser sagen tvivl om, hvor-

Foto: Polfoto

Tibets åndelige leder Dalai Lama mødtes i 2009 med statsminister Lars Løkke Rasmussen (tv) på Marienborg.

vidt myndighederne i tilstrækkelig grad har værnet om grundlæggende demokratiske frihedsrettigheder", siger Søren Pind.

Vildledende svar

Allerede den 30. juni 2012 skrev Amnesty Danmark til politidirektøren i København og anmodede om at få oplyst, om politiet beslaglagde tibetanske flag under forskellige episoder i forbindelse med besøget og i givet fald med hvilken hjemmel. Den 18. juli 2012 svarede vicepolitidirektør Mogens Kjærgaard Møller: "Der har på intet tidspunkt af indsatslederen eller andre polititjenestemænd med ledelsesansvar været givet instruks om, at demonstranter ikke måtte anvende flag eller bannere under

demonstrationen, og der er ikke kendskab til at nogle personer skulle være frataget det tibetanske flag i forbindelse med statsbesøget".

Men det svar var altså i lodret strid med sandheden, og Amnesty er tilfredse med, at der nu kommer en undersøgelse:

"Det er en sag, vi ser på med stor alvor, fordi den i sin essens handler om beskyttelsen af vores ytringsfrihed og forsamlingsfrihed, som er gældende til alle tider og uanset hvem, der besøger Danmark. Samtidig er det afgørende, at offentligheden kan have tillid til de informationer, som politiet afgiver til Folketinget, domstolene og organisationer som Amnesty", siger Trine Christensen, vicegeneralsekretær i Amnesty International. ◊

Foto: Polfoto

AI WEIWEI OG LEGO STRIDES OM KLODSER

Den verdensberømte kinesiske kunstner Ai Weiwei er røget i totterne på den danske legetøjskoncern Lego, der har afvist at sælge et stort parti legoklodser direkte til Ai Weiwei. Det sker med henvisning til, at Lego ikke kan godkende brugen af legoklodser til politiske projekter. I stedet henviser Lego til, at enhver kan købe klodserne i butikkerne.

Ai Weiwei brugte sidste år 1,2 millioner klodser til lave portrætter af 175 politiske fanger og aktivister som for eksempel Nelson Mandela, Edward Snowden, Liu Xiaobo og Abdulhadi al-Khawaja, der blev udstillet i det tidligere amerikanske fængsel Alcatraz i San Francisco.

FREMSKRIDT – TILBAGESKRIDT

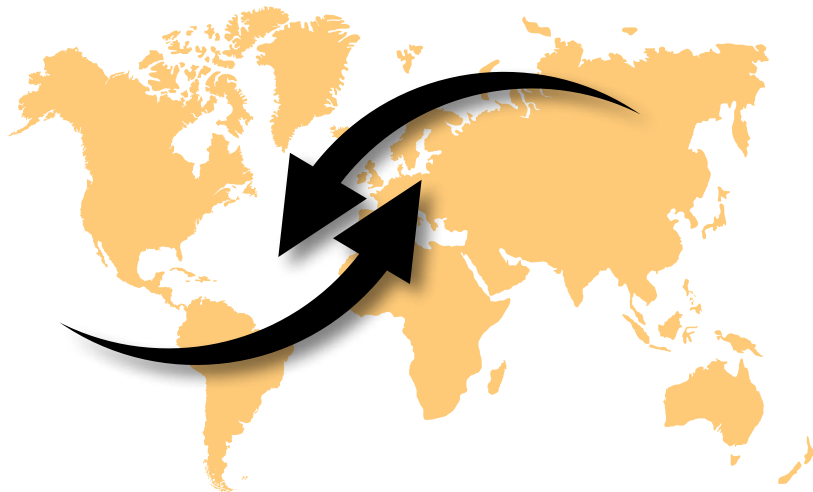

Foto: Polfoto

CHARMEOFFENSIV PÅ TRODS AF DØDSSTRAF

Mens udenrigsminister Kristian Jensen (V) i oktober besøgte Indonesien sammen med regentparret og en stor dansk erhvervsdelegation, indførte den indonesiske provins Aceh en lov, der giver stokkeslag for homoseksualitet. Samtidig offentliggjorde Amnesty en rapport, der fordømmer Indonesiens tilbagevenden til dødsstraf efter flere års pause.

Alene i år er 14 mennesker henrettet for narokriminalitet, efter at præsident Joko Widodo ved sin indsættelse for et år siden erklærede krig mod narko. 12 af de henrettede er udlændinge, og flere af dem blev dømt efter uretfærdige retssager uden adgang til advokatbistand og tolk. Over 100 venter på dødsgangen, dokumenterer Amnesty, der opfordrede Kristian Jensen til at tage sagen op med præsident Widodo.

"Det nævner vi naturligvis alle de steder, vi kommer", sagde Kristian Jensen til Ritzau.

” Det nævner vi naturligvis alle de steder, vi kommer.

Udenrigsminister
Kristian Jensen (V)

316.545

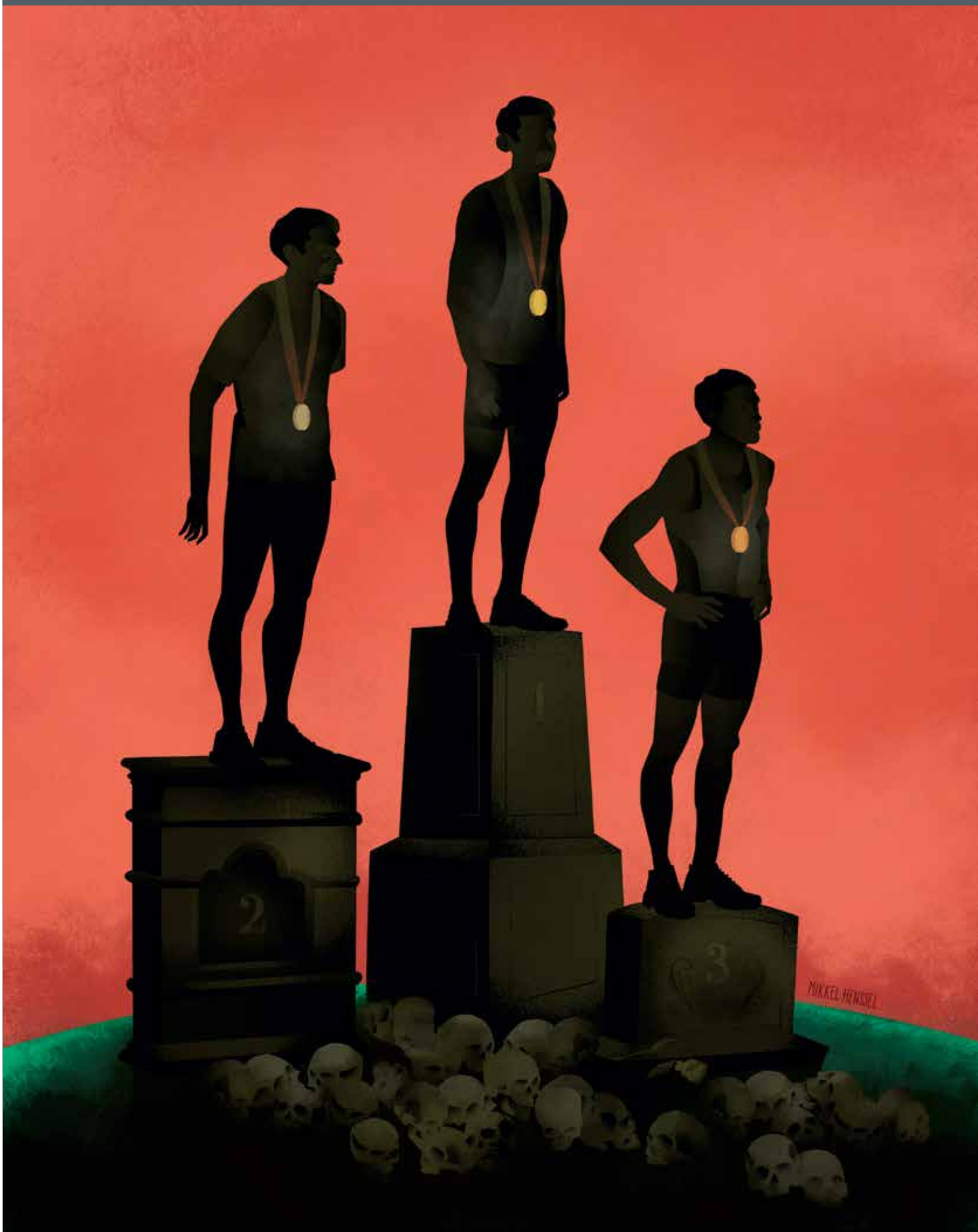
Amerikanere, der er blevet dræbt af skydevåben i USA de seneste ti år.

313

Amerikanere, der er dræbt af terrorhandlinger i USA og resten af verden de seneste ti år.

Kilde: Centers for Disease Control and Prevention, U.S. State Department

- + FN's særlige rapportør for ytringsfrihed, David Kaye, fastslår i en ny rapport, at fortrolige kilder og whistleblowers er af afgørende betydning for et sundt demokrati, og at det er staternes pligt at beskytte whistleblowers frem for at dæmonisere dem.
- + En domstol i Egypten droppede i oktober anklagerne mod kvinderettighedsforkæmperen Azza Soliman og 16 andre, som efter at have overværet myndighedernes drab på en kvindelig aktivist selv blev anklaget for at deltage i en ulovlig demonstration, da de meldte sig som vidner.
- + Amnesty har åbnet nyt kontor i Nigeria som et vigtigt skridt i arbejdet med at forbedre menneskerettighederne i landet, hvor kampen mellem Boko Haram og militæret i nord og Shells olieforurening i syd har ødelagt levegrundlaget for tusinder.
- + Efter 13 års fængsel uden anklage blev Shaker Aamer løsladt fra Guantánamo i oktober. Shaker Aamer, der er saudisk statsborger med permanent opholdstilladelse i Storbritannien, hvor han er gift og har børn, var blandt de første fanger, som ankom til Guantánamo.
- + EU-Parlamentet vedtog i oktober en erklæring, der opfordrer medlemslandene til at beskytte Edward Snowden. "Vi opfordrer til at droppe alle anklager mod Edward Snowden, give ham beskyttelse og dermed forhindre udlevering i anerkendelse af hans status som whistleblower og i forsvaret for internationale menneskerettigheder", lød det.
- + Pressefriheden er under yderligere angreb i Tyrkiet, hvor myndighederne op til valget i november foretog flere ransagninger og arrestationer rettet mod kritiske medier. Især er presset taget til mod journalister, som dækker emner som det kurdiske mindretal, menneskerettigheder, korruption og væbnede konflikter relateret til krigen i Syrien.
- + 22 mennesker, herunder læger og patienter, døde, da USA angreb et hospital drevet af Læger Uden Grænser i Kunduz-provinsen i Afghanistan. Amnesty støtter kravet om en uafhængig undersøgelse og retsforfølgelse af de ansvarlige.
- + En appeldomstol i Bahrain har stadfæstet dommen over dansk-bahrainiske Zainab al-Khawaja, som er idømt et års fængsel for at have revet et fotografi af landets konge i stykker.
- + Ungarn har brugt mere end 100 millioner euro på at bygge pigtrådshegn og forstærke sin grænsekontrol for at holde flygtninge ude. Det er tre gange så meget, som landet årligt bruger på at modtage asylansøgere.
- + Siden Sundhedsstyrelsen i Danmark sidste år indskrænkede transkønnedes mulighed for at få hormonbehandling, er ventetiden på en udredning på Rigshospitalet mere end firedoblet fra to til ni måneder. Selve udredningsforløbet varer ofte flere år, og transkønnede oplyser til Amnesty, at de i frustration over ventetiden er begyndt at købe hormonerne i udlandet og behandle sig selv, hvilket er forbundet med betydelig risiko.

Bagsiden af medaljen

Hører sport og politik sammen? Kan det overhovedet adskilles? I dette nummer af AMNESTY undersøger vi sportens ansvar for at udbrede og respektere menneskerettighederne.

Tennis spilleren Caroline Wozniacki skabte for fem år siden overskrifter i hele verden, da hun stillede op i en opvisningskamp. Men modstanderen var heller ikke hvem som helst. På den anden side af nettet stod den hviderussiske diktator, Alexander Lukashenko, som efter kampen fik både kys og kram af den danske tennisstjerne. Efterfølgende blev videoklip og billeder fra kampen brugt flittigt op til valget i Hviderusland, der ifølge det internationale samfund var præget af omfattende valgsvindel og forfølgelse af politiske modstandere.

Caroline Wozniacki mente ikke selv, at hun havde gjort noget forkert. Men det mente Venstres daværende udenrigsordfører, Michael Aastrup Jensen. Tennisstjernen skulle ”have holdt sig langt væk fra Lukashenkos propagandashow”. SF krævede, at Dansk Tennisforbund og kulturminister Per Stig Møller irrettesatte Wozniacki og sørgede for, at noget lignende ikke skete i fremtiden.

Den opfordring blev ikke til noget, og de fleste danske politikere fastholder også stædigt, at sport og politik ikke hører sammen, selv om Folketinget så sent som i 2012 diskuterede en politisk boykot af EM i fodbold i Ukraine. Dengang sagde daværende statsminister Helle Thorning-Schmidt (S):

”Vi har som udgangspunkt den holdning, at man skal være meget varsom med at blande politik og sport sammen”.

Diskussionen er ikke ny. De store sportsbe-

givenheder har ofte været arena for storpolitik – lige fra OL i Tyskland i 1936, hvor den sorte superatlet Jesse Owens nægtede at heile til Der Führer, over Den Kolde Krigs gensidige boykot af OL i Moskva i 1980 og OL i Los Angeles i 1984, til OL i Kina i 2008, hvor systemkritikere fik lukket munden, Tibet blev lukket af, og pressefriheden blev stærkt indskrænket.

Reklamesøjle til politisk propaganda

Den Internationale Olympiske Komité (IOC) og Det Internationale Fodboldforbund (FIFA) er baseret på stærke, humanistiske værdier, som blandt andet kommer til udtryk i Det Olympiske Charter, der taler om ”beskyttelse af menneskelig værdighed” og ”respekt for universelle, fundamentale etiske principper”. Men samtidig er begge organisationer gennem årene vokset til magtfulde milliardforetagender med enorme indtægter fra sponsorer og tv-rettigheder.

Derfor har eksperter og organisationer som Amnesty International med god grund en forventning om, at IOC og FIFA udnytter deres magt til at presse på for positive forandringer, når de tildeler værtskaber til lande som Rusland, Kina, Ukraine, Aserbajdsjan og Qatar, der alle står med alvorlige udfordringer med at overholde grundlæggende menneskerettigheder. Ikke mindst fordi værtslandene ofte bruger den store mediefokus som en gigantisk reklamesøjle til at føre politisk propaganda.

Slavelignende forhold i Qatar

Spørgsmålet er, hvor meget sportsudøverne kan og vil stå model til i det lange løb. Det næste VM i fodbold er i 2018 i Rusland, som har luftet planer om at lade nogle af sine 870.000 straffefanger bygge stadions for at spare på lønudgifterne. I 2022 går turen til Qatar – en ørkenstat, hvis landsholdsspillere næppe kan klemme sig ind i startopstillingen på et danmarksseriehold, og hvor 94 procent af arbejdsstyrken er migrantarbejdere, der udnyttes under slavelignende forhold.

Ifølge International Trade Union Confederation (ITUC) vil omkring 4.000 migrantarbejdere være omkommet under byggeriet af stadions og infrastruktur til VM, hvis arbejderne dør i samme tempo som hidtil – et tal, der afvises af Qatar. Hidtil har FIFA ikke for alvor gjort indsigelser mod Qatar, fordi det ifølge den skandaleramte FIFA-præsident Sepp Blatter ikke er FIFA's ansvar.

Dermed siger Sepp Blatter også, at sport og politik ikke hører sammen. Men netop i sådanne situationer er der grund til at være ekstra opmærksom, mener Hans Bonde, der er professor og idrætshistoriker ved Københavns Universitet:

”Man gør klogt i at spidse ørerne, når en idrætsleder eller politiker hævder, at sporten er hævet over politikken, for et sådant udsagn er i reglen et skalkeskjul for en stærk politisering af sporten”. ◊

FIFA og IOC blæser på menneskerettighederne

Skandalerne ruller i den internationale sportsverden. FIFA er under anklage for korruption og køb af stemmer ved tildelingen af værtskabet for de kommende VM-slutrunder i Rusland og Qatar, hvor menneskerettighederne er under pres. Hvorfor stiller FIFA og Den Internationale Olympiske Komité ikke større krav til arrangørerne af OL og VM om at overholde grundlæggende menneskerettigheder?

Sidste år havde de europæiske fodboldfans fået nok. De var trætte af korruptions-skandalerne i FIFA og oprørte over, at de to kommende VM-slutrunder skal afholdes i Rusland og Qatar, som begge er beryggede for at undertrykke basale menneskerettigheder.

Derfor tog Football Supporters Europe kontakt til en række organisationer – herunder Amnesty International – for at se, om de i fællesskab kunne presse etiske forandringer igennem i FIFA og Den Internationale Olympiske Komité (IOC).

Sammen dannede de Sports and Rights Alliance, som forener fans, organisationer og internationale fagforbund i kampen for at respektere menneskerettighederne, når FIFA og IOC fremover tildeler værtskaber for de store sportsevents.

”Fans over hele verden kræver forandring. Alt for ofte har vi set mennesker blive sparket ud fra deres hjem for at give plads til nye byggerier ved de store sportsevents. Vi har set udnyttelse af arbejdere og uoprettelige skader på miljøet. Tildelingen af værtskaber for de store sportsbegivenheder er uigenemskuelig. Sportsverdenen er indflydelsesrig og kan gøre meget godt, men de store idrætsorganisationer har tilsyneladende tabt mange af sine idealer af syne”, siger Daniela Wurbs fra Football Supporters Europe.

Kontrakt for rettigheder

I februar skrev Sports and Rights Alliance til præsidenten for IOC, Thomas Bach, for at præsentere sine forslag til forandring. Det skete i håb om, at IOC ville tage anbefalingerne med på det topmøde, hvor IOC skulle diskutere en ny Agenda 2020-plan for den olympiske bevægelses fremtid.

Først og fremmest peger organisationerne på, at kriterierne for at blive værtsby skal bygge på en kontrakt, der inkluderer beskyttelsen af en stribe grundlæggende rettigheder, forklarer Naomi Westland, der er Amnesty repræsentant i Sports and Rights Alliance.

”Det gælder for eksempel ytringsfrihed, forsamlingsfrihed, retten til at danne fagforeninger og forhandle overenskomster og retten til ikke at blive tvangsflyttet. Kontrakten er ikke til forhandling, den er absolut bindende for alle parter, og overholdelsen af kontrakten skal overvåges minutvist fra det øjeblik, værtskabet bliver tildelt”, siger Naomi Westland.

Skulder ved skulder

Men selv om IOC tog positivt imod forslaget og signalerede vilje til at samarbejde med Sports and Rights Alliance, så mødte IOC-præsident Thomas Bach fire måneder

” De tilbyder kolossale investeringer, som gør begivenhederne mere glamourøse og giver toplederne i de store idrætsforbund mulighed for at polstre deres egne bankkonti.

Jens Sejer Andersen, Play the Game

senere op til European Games i Aserbajdsjan og stod skulder ved skulder med præsident Ilham Aliyev uden at ytre et eneste ord om de voldsomme overgreb, som aktivister og fredelige demonstranter var blevet udsat for i landet forud for konkurrencerne.

Og da IOC i september offentliggjorde den kontrakt, som værtsbyen for OL i 2024 skal leve op til, stod der ikke et ord om at beskytte og respektere menneskerettighederne.

”IOC kan ikke benægte, at OL tidligere har ført til krænkelse af menneskerettighederne. Derfor er det endnu mere overraskende, at de udelader en direkte reference til menneskerettighederne i kontrakten for den kommende værtsby”, lyder det fra Naomi Westland.

Stråler på scenen

Jens Sejer Andersen, der er international direktør i organisationen Play the Game, peger også på European Games i Aserbajdsjan som et eksempel på, at IOC har lang vej til målet om at skabe forandringer med sin Agenda 2020. Play the Game forsøger aktivt at præge den internationale sportsverden i en mere bæredygtig – og mindre korrupt – retning, og Aserbajdsjan var et udtryk for det stik modsatte.

”Når en regerende familie som Aliyev i Aserbajdsjan bruger 60 milliarder kroner på at afholde European Games, som er en slags europæisk OL, så viser det, at menneskerettighederne er et underordnet hensyn. De er bare til besvær. Det handler jo om at få Aserbajdsjan og familien Aliyev til at stråle på den internationale scene. Men vi taler altså om en familie, der formentlig er stærkt korrupt, og som har en tendens til at smide kritikere i fængsel”, siger Jens Sejer Andersen til AMNESTY.

På spørgsmålet om, hvorfor flere og flere af de store sportsbegivenheder havner hos lande, der notorisk krænker menneskerettighederne, svarer Jens Sejer Andersen uden tøven:

”De tilbyder kolossale investeringer, som gør begivenhederne mere glamourøse og giver toplederne i de store idrætsforbund mulighed for at polstre deres egne bankkonti”.

Mafiøse idrætsorganisationer

Jens Sejer Andersen peger på, at de store sportsevents for alvor blev økonomiske interessante fra midten af 1980'erne i takt med, at prisen for tv-rettighederne voksede.

Hænder støbt ned i cement står som symbol på VM i håndbold i Qatar i januar. Eller måske som et billede på landets undertrykte migrantarbejdere.

”Siden har der været fokus på profit. Men de store idrætsorganisationer er opbygget på en temmelig mafios måde, og derfor ligger tildelingen af værtskaber ikke i de mest trygge hænder”.

Omvendt peger han på, at debatten om sport og menneskerettigheder har taget et kvantespring de seneste ti år. Både EU og Europarådet har det højt på dagsordenen, og FIFA og IOC er kommet i strid modvind i den offentlige debat. Så de er presset til at vise, at de i det mindste tager problemerne alvorligt.

”Om Agenda 2020 får reel betydning for fremtidige valg af værtsbyer, eller om det bare er en PR-øvelse, hvor landene tager så meget sminke på, som masken kan bære, er uklart. Men nu er der i det mindste noget at holde IOC op på, og der er en politisk bevægelse i gang”, siger Jens Sejer Andersen.

FIFA har brug for hjælp

I FIFA har skeletterne for længst væltet alle skabene. For nylig suspendede FIFA den mangeårige præsident Sepp Blatter på anklager om korruption, millionbestikkelse og køb af stemmer i forbindelse med tildelingen af VM-værtskaber. Medier og efterforskere leder i øjeblikket efter den rygende pistol, der

kan bevise, at tildelingen af værtskabet for VM i 2018 i Rusland og 2022 i Qatar fandt sted på et bagtæppe af knitrende dollarsedler.

De store FIFA-sponsorer – VISA, Coca-Cola, Budweiser og McDonald’s – er begyndt at rasle med sablen forud for valget af ny FIFA-præsident. Flere af kandidaterne har selv en blakket fortid, deriblandt Sheikh Salman bin Ebrahim al-Khalifa fra Bahrain, som stod i spidsen for den komité, der i 2011 fik 150 af Bahrains elitesportsudøvere arresteret, fordi de deltog i fredelige protester mod styret. Flere af dem blev udsat for tortur.

Verdens sportsfans vidste heller ikke, om de skulle grine eller græde, da det kom frem, at Qatar under VM i håndbold i januar betalte tilskuere for at rejse ned til ørkenstaten for at fylde op på de ellers tomme tribuner, der ville gøre sig dårligt på tv.

Men hjælpen til at rydde op skal nok ikke findes i håndboldverdenen. I hvert fald var sportschef Ulrik Wilbek fra Dansk Håndbold Forbund klar i mælet, da han under VM i Qatar delte sine indtryk af værtslandet: ”Hvor meget ved vi egentlig? Det bliver meget hurtigt et billede af, at det er verdens værste stat. Og det synes jeg tit, det gør. Sådan var det også, da vi skulle til OL i Kina. Så kom Am-

nesty International pludselig – de har så ikke interesseret sig for Kina hverken før eller siden, men de gjorde det i det halve år op til OL. Det var flot. Og sådan bliver det tit”, sagde Ulrik Wilbek og afslørede dermed, at han ikke læser Amnestys mange rapporter om Kina og Qatar.

DBU rykker

Det gør Dansk Boldspil Union (DBU) til gengæld. Og det i en grad, så DBU netop har indgået en samarbejdsaftale med Amnesty for at fremme forståelsen af menneskerettigheder i DBU’s internationale arbejde.

Forud for fodboldkampe og turneringer i udlandet skal Amnesty fremover briefe DBU’s trænere, ledere og spillere om menneskerettighedssituationen i værtslandet. Hvis der er kritisable forhold, vil DBU bringe disse sager op i internationale fora som UEFA og FIFA samt over for værtslandenes fodboldorganisationer og støtte op om forbedringer af forholdene.

”Ved afholdelsen af VM og andre store mesterskaber kan menneskerettigheder komme under særligt pres, fordi værtslandet ønsker at fremstå så problemfrit som muligt. DBU vil arbejde for, at respekt for menneskerettigheder indgår som et væsentligt kriterium i udvælgelsen af værtslande”, siger den nye aftale. ◊

VM-arbejdere i Qatar kommer hjem i kister

Mens korruptionsskandalerne ruller i den internationale fodboldverden, er der heftig byggeaktivitet i ørkenstaten Qatar, hvor migrantarbejdere knokler under slavelignende forhold for at gøre landet klar til VM i 2022. Hvis antallet af omkomne arbejdere fortsætter i samme takt som i dag, vil 4.000 være døde, når spillerne løber på banen til åbningskampen, anslår eksperter.

Kisterne med ligene af Phatwari Chaudhari og Asharam Tharu står i Kathmandus internationale lufthavn og venter på at blive transporteret hjem til deres landsbyer i Nepal. De var blandt fem migrantarbejdere, der blev dræbt af en bil i Qatar, mens de ventede på en bus, der skulle transportere dem fra byggepladsen til lejren, hvor de boede.

Det vakte lige dele opsigt og opstandelse, da den lille og stenrige oliestat Qatar vandt kampen om at blive vært for VM i fodbold i 2022. Opsigt, fordi det er første gang, et land i Mellemøsten skal lægge græs til verdens største fodboldbegivenhed. Opstandelse, fordi Qatar for det første ikke har særlig meget græs, for det andet har sommertemperaturer på over 50 grader, og for det tredje hverken har tilskuere eller fodboldspillere af betydning. Så hvad skal verdens bedste fodboldspillere dér?

Svaret blæser i ørkensandet i den lille golfstat, der i disse år oplever et veritabelt byggeboom for at gøre 12 stadions samt hoteller, veje og andre faciliteter klar til slutrunden. Et byggeboom, der har sendt yderligere hundreder tusinder af bygningsarbejdere fra fattige asiatiske lande til Qatar. Prisen for byggerierne er sat til over 1.400 milliarder kroner.

Bor i arbejdslejre

Allerede inden det internationale fodboldforbund (FIFA) i 2010 tildelte Qatar VM-værtskabet, havde verdens rigeste land gjort sig selv dybt afhængig af udenlandsk arbejdskraft. Størstedelen af de 2,2 millioner indbyggere er af udenlandsk oprindelse: Kun 300.000 har statsborgerskab, mens over 1,8 millioner kommer fra lande som Indien, Nepal, Filippinerne, Bangladesh, Sri Lanka og Pakistan. Disse migrantarbejdere udgør hele 94 procent af arbejdsstyrken, og en stor del af dem lever under horrible forhold i arbejdslejre skjult bag den lysende skyline af højhuse i Doha.

Myndighederne i Qatar forventer, at befolkningstallet vokser med yderligere en million frem mod VM i 2022, og en stor del kan meget vel komme fra Pakistan, der i sommer indgik en aftale med Qatar om at uddanne 200.000 pakistansere til at varetage en række opgaver før og under VM.

Qatar har imødegået den mest håndgribelige kritik fra alverdens fodboldfans ved at garantere, at der kommer ægte græs på banerne, og at arrangørerne ved hjælp af en særlig aircondition-teknik kan holde en temperatur på 27 grader på de åbne stadions, selv om kviksølv søjlen banker gennem toppen af termometeret udenfor.

Men for fagforeninger og menneskerettighedsgrupper handler diskussionen ikke så meget om forholdene for fodboldspillere som for de hundreder tusinder af bygningsar-

Udmattede bygningsarbejdere kører tilbage til deres lejr efter en lang arbejdsdag i Qatar.

Dalli Kahtri og hendes mand viser billederne af deres sønner, som begge døde, mens de arbejdede som migranter i Malaysia og Qatar. Den yngste søn døde som 20-årig af et hjerteanfald i Qatar.

→ bejdere, der knokler under slavelignende forhold for at gøre VM i Qatar til et eventyr fra Tusind og én nat.

Fodslæbende forandringer

Efter kritik af de dårlige arbejdsforhold i Qatar fra blandt andre Amnesty International bestilte Qatars regering i 2013 en undersøgelse fra det internationale advokatfirma DLA Piper. I samme ombæring lovede regeringen at følge de anbefalinger, der måtte komme ud af undersøgelsen.

Men selv om rapporten udkom i maj 2014, har Qatar hidtil kun taget små skridt for at reformere sit såkaldte kafala-system, der giver arbejdsgiveren stort set ubegrænset magt over

den ansatte, som omvendt er frataget stort set alle rettigheder. Alle migrantarbejderne har en såkaldt sponsor, som opbevarer arbejdnernes pas og står for kontakten til myndighederne.

En af de arbejdere, som Amnesty har interviewet, fortæller, hvordan det påvirker hans situation i Qatar:

”Min arbejdsgiver har aldrig givet mig et identitetskort, så politiet kan når som helst arrestere mig, og så sidder jeg pludselig fast i et fængsel. Derfor forlader jeg kun sjældent den lejr, hvor jeg bor. Mit liv er kun byggepladsen og dette beskidte rum. Hvis jeg kunne, ville jeg skifte job, men det kan jeg ikke, for min sponsor har mit pas og vil ikke lade mig arbejde for et andet firma”, siger Ganga Prasad.

Slavelignende forhold

Kafala-systemet betyder, at migrantarbejderne skal have tilladelse af arbejdsgiveren for at rejse hjem i hele kontraktperioden på op til fem år, ligesom de ikke må skifte til et andet arbejde under deres ophold. På den måde får ansættelsen karakter af et slavelignende forhold, mener Amnesty.

”Trods gentagne løfter om at rette op på forholdene forud for VM, bevæger myndighederne sig kun fodslæbende fremad på nogle af de områder, der kalder på de mest fundamentale forandringer så som at afskaffe kravet om udrejsetilladelse og ændre kafala-systemet, hvor arbejdsgiverne kan udnytte arbejderne i årevis og behandle dem som sin ejendom”, lyder

Det store Al Bidda tårn i Doha er også kendt som 'Home of Football', fordi den komité, der organiserer VM i 2022 har sine kontorer på de øverste etager. Nogle af de migrantarbejdere, der lagde gulvene i bygningen, fik ikke løn i over et år, og de fleste vendte hjem uden nogen sinde at modtage betaling.

Migrantarbejdere deltager i bønner ved en interimistisk moske i en lejr uden for Doha.

Tusindvis af arbejdere lever under uhygiejniske forhold i overfyldte lejre uden for Doha.

Migrantarbejdere fra Indien i færd med at bygge et fortov i Doha.

det i en Amnesty-rapport fra november 2014.

Mange af migrantarbejderne fortæller til Amnesty, at de blev lokket til Qatar under falske forudsætninger, da de blev rekrutteret i deres hjemlande. Nogle af dem har optaget lån for at rejse til Qatar, hvor virkeligheden viser sig at være en helt anden. Der er utallige eksempler på, at arbejdsgiverne tilbageholder lønnen og i nogle tilfælde slet ikke udbetaler den.

”Jeg var blevet lovet 1.600 Qatar riyals om måneden, men da jeg ankom, sagde min chef, at jeg kun ville få 800. Men indtil nu har jeg slet ikke fået udbetalt nogen penge”, siger Ranjith, der ankom til Qatar fra Sri Lanka fem måneder tidligere.

Nepalesiske arbejdere på en byggeplads i Doha. Migrantarbejdere udgør 94 procent af arbejdsstyrken i Qatar.

Arbejdere står i kø på Nepals ambassade i Qatars hovedstad Doha for at forny deres pas. Ambassaden har kun en håndfuld ansatte til at håndtere de hundredvis af daglige henvendelser, hvoraf mange handler om at løse alvorlige konflikter med deres arbejdsgivere.

→ En anden migrantarbejder siger, at han egentlig bare ønsker at få sin løn udbetalt hver måned og at blive behandlet med respekt.

”Er det for meget forlangt?”.

Døden på byggepladsen

Den britiske avis The Guardian har dokumenteret, at migrantarbejdere i hundredvis er døde på byggepladserne. Alene i 2014 døde en nepalesisk arbejder hver anden dag, skriver The Guardian. En del af dødsfaldene er beskrevet som arbejdsulykker, men størstedelen er registreret som pludselige hjerteanfald – uden nærmere forklaring.

Qatar vil ikke oplyse antallet af dødsfald blandt migrantarbejderne i landet, men rap-

porten fra DLA Piper fastslår, at 964 migrantarbejdere fra Indien, Nepal og Bangladesh døde i 2012 og 2013, og advokatfirmaet anbefaler, at Qatar gør mere for at kortlægge og kategorisere dødsfaldene blandt migrantarbejdere, så der kommer fuld gennemsigtighed om problemet. Det er endnu ikke sket.

Det fik i juni 2015 The International Trade Union Confederation til at konkludere, at 4.000 migrantarbejdere risikerer at dø under VM-byggeriet, inden den første kamp bliver spillet i 2022, hvis dødstillene fortsætter i det nuværende tempo.

Det opsigtsvækkende tal, der blev viderebragt i avisen Washington Post og derfra gik viralt på Facebook og YouTube, er beregnet

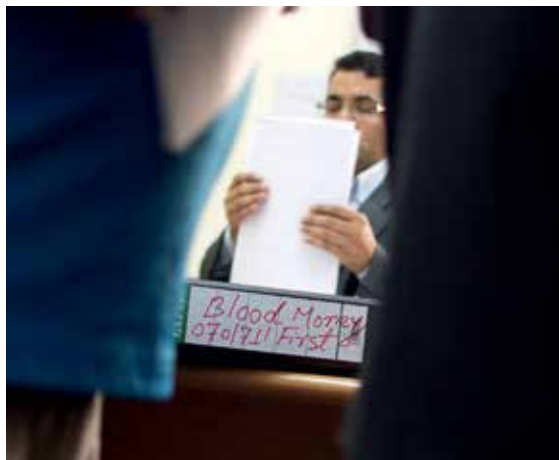
på baggrund af oplysninger fra myndighederne i Indien og Nepal, som har flest arbejdere i landet.

Ikke én arbejder er død

Men den fremskrivning afviser myndighederne i Qatar som ”fuldstændig usand” og hævder, at tallet er fremkommet ved at tage det samlede antal dødsfald blandt indiske og nepalesiske migranter i Qatar i et givent år og gange det med antallet af år frem til 2022.

”Faktum er, at der efter næsten fem millioner arbejdstimer på VM-byggerierne ikke er omkommet en eneste arbejder. Ikke en”, lyder det ifølge Qatar News Agency.

Qatars regering peger på, at med halvanden

Nepals ambassade i Doha har en særlig sagsmappe om blodpenge, hvor private firmaer i Qatar har udbetalt erstatning til familierne til døde migrantarbejdere. Mindst 44 nepalesiske arbejdere døde i løbet af to måneder i sommeren 2013.

VM I VERDENS RIGESTE LAND

- Qatar er verdens rigeste land med et BNP, der svarer til en gennemsnitlig indkomst på 143.400 US dollar per indbygger (migrantarbejdere er ikke medregnet).
- Qatar vandt i 2010 afstemningen om at blive vært for VM i 2022, da de 22 medlemmer af FIFA's eksekutivkomité valgte Qatar frem for USA, Korea, Australien og Japan. Der er siden rejst anklager om korruption og køb af stemmer i forbindelse med afstemningen.
- Frem mod 2022 skal Qatar opføre ni nye stadioner. Tre eksisterende skal renoveres. Dertil kommer hoteller, konferencefaciliteter og infrastruktur til en samlet pris på 1.400 milliarder kroner.
- Befolkningstallet i Qatar er næsten fire-doblet siden 2001 fra 600.000 til cirka 2,2 millioner. Kun en fjerdedel af indbyggerne er kvinder. I 2020 forventer Qatar et befolkningstal på 2,8 millioner.
- Qatar har cirka 1,9 millioner migrantarbejdere, de fleste fra følgende lande: Indien (545.000), Nepal (400.000), Filippinerne (200.000), Egypten (180.000), Bangladesh (150.000), Sri Lanka (100.000) og Pakistan (90.000).

Kilder: OPEC, FIFA, CIA World Factbook, Amnesty International

En gruppe migrantarbejdere, der er ansat af Ibex Technical Trading and Contracting i Qatar, hævder, at de ikke har modtaget løn i fem måneder. De er tvunget til at vaske sig i saltvand på toiletterne eller ved en udendørs vandhane i deres lejr, fordi Ibex ikke har opstillet separate badefaciliteter.

million migrantarbejdere i landet, vil flere hundrede dø af naturlige årsager hvert eneste år – uanset om de bor i Qatar eller i hjemlandet.

”Det svarer til at påstå, at alle de migranter, der døde i Storbritannien i årene 2005-2012, omkom under byggerierne til OL i London i 2012”, lyder det anklagende fra Qatar.

Men striden om dødstal vil fortsætte, indtil Qatar offentliggør informationerne om arbejdsulykker, siger organisationen Human Rights Watch:

”Vi ved, at mennesker, der arbejder mange timer i ekstremt høje temperaturer er særligt udsat for dødelige hedeslag, så selvfølgelig vil disse tal blive ved med at være alarmerende. Det er Qatars ansvar at fastslå, om dødsfal-

dene skyldes arbejdsforholdene og levevilkårene for migrantarbejderne, men Qatar har blankt afvist at følge anbefalingerne om at lave en undersøgelse af dødsfaldene”, siger Nicholas McGeehan fra Human Rights Watch.

Udnyttelse og mishandling

Amnesty International har udgivet flere rapporter om forholdene i Qatar og presser på for at skabe ændringer i Qatars undertrykkende kafala system for migrantarbejderne. Det sker både gennem kontakter til Qatars regering og til FIFA, der som verdensomspændende fodboldorganisation har et ansvar for at sikre, at arbejdernes rettigheder bliver respekteret ved tildelingen af VM.

”FIFA har brugt store mængder tid, penge og politisk kapital på at undersøge anklagerne om korruption i forbindelse med valget af både Rusland og Qatar som VM-arrangør. Men FIFA mangler stadig at demonstrere en ægte vilje til at sikre, at VM i Qatar ikke bliver bygget på et fundament af udnyttelse og mishandling”, siger Mustafa Qadri, der undersøger migrantarbejdernes forhold i gulfelandene for Amnesty.

”Behovet for reformer er mere påtrængende end nogensinde med udsigten til, at yderligere en million migrantarbejdere kommer til Qatar i de kommende år for tage del i det enorme byggeboom frem mod VM i 2022”, siger Mustafa Qadri. ◊

Qatar er verdens rigeste land, men hundredtusinder af migrantarbejdere lever under elendige forhold i store lejre uden for Doha. I denne lejr er de nødt til at vaske både sig selv og deres køkkengrej ved en udendørs vandhane.

Tilak Bahadur Bishwakarma holder et billede af sin 16-årige søn Ganesh, som døde af et slagtilfælde i Qatar kun seks uger efter, at han havde forladt Nepal.

→ FOTOGRAFEN FORTÆLLER:

Hver dag en ny kiste

Den britiske fotograf Pete Pattison har fulgt migrantarbejdere fra Nepal til Qatar og hjem igen. En del af dem vender tilbage i kister.

Hvis du vil mærke de virkelige konsekvenser af udnyttelsen af migrantarbejdere, så lad være med at tage til Qatar. Besøg i stedet Kathmandus internationale lufthavn i Nepal. Det var dér, jeg begyndte arbejdet med denne historie. Dag efter dag ventede jeg uden for ankomsthallen og så dusinvis af migranter komme hjem på hvert fly. Mange af dem balancerede med bugnende tasker og fladskærme på deres bagagevogne.

Men når de havde forladt lufthavnen, rullede nogle helt andre vogne ud fra terminalen med en helt anden slags bagage: Kister med ligene af døde migrantarbejdere.

Hver eneste dag bliver tre-fire kister fløjet hjem til deres sørgende familier i Nepal, som ikke bare har mistet deres kære, men også deres vigtigste kilde til indkomst.

Derefter fulgte jeg historien tilbage til Qatar. At fotografere livet for migrantarbejdere

i Qatar er hårdt. Det er varmt, det er meget vanskeligt at få adgang til arbejdslejrene og byggepladserne, og der er en konstant frygt for at blive arresteret af myndighederne. Adskillige journalister og researchere er blevet tilbageholdt i Qatar for at gøre deres arbejde. Den følelse af frygt giver en vag fornemmelse af, hvordan det må være for migrantarbejdere i Qatar.

Presset fra medierne og andre har tvunget Qatar til at lave nogle mindre ændringer i deres lovgivning, men der er stadig meget lang vej endnu.

Det virkelige problem er, at myndighederne i Golf-staterne er stort set ligeglade med migrantarbejdernes forhold og rettigheder. Som en embedsmand fra en asiatiske ambassade i et af Qatars nabolande fortalte mig: ”De foretrækker deres egen race. De tror, de er mere værd end asiater”. ◊

Meena sørger over sin afdøde 16-årige fætter, Ganesh, som vender hjem til landsbyen Dharana i Nepal i en kiste.

Familien til Ganesh Bishwakarma gør klar til at brænde hans lig.

Tara på 14 år og hendes otteårige søster Sita græder over tabet af deres storebror, Ganesh.

Vi var mere end bare sportsfolk

Carsten Haurum og flere andre spillere fra 1980'ernes bolsjestrubede håndboldlandshold tog aktivt del i fredsbevægelsen og skabte overskrifter med politiske statements ved OL i Moskva og Los Angeles. Håndboldkoryfæet efterlyser holdninger hos nutidens stjerner, men han mener ikke, at boykot af eksempelvis diktaturstater er idrætsorganisationernes ansvar alene.

Der var ikke nogen af os – inklusiv mig selv – der begyndte med at sige, at nu er vi på landsholdet, og så skal vi den ondehyleme i aviserne og sige noget. Jeg husker det mere som noget, der kom langsomt. Det begyndte med en høring om elitesportens vilkår i Danmark, og der gik jeg på talerstolen og foreslog, at man kunne gå til sygeeksamen, når OL-forberedelserne kolliderede med eksamensterminerne på universitetet. Det bragte avisen Aktuelt en hel side om, og der gik det op for mig, at kombinationen af at være landsholdsspiller og mene noget gav en platform til, at man faktisk kunne påvirke nogen.

Så kom OL i Moskva i 1980 og hele diskussionen om boykot, og der deltog jeg i den offentlige debat ved blandt andet at skrive indlæg til aviserne. Det vakte stor opsigt, at sportsfolk mente noget og oven i købet kunne formulere sig nogenlunde fornuftigt. Det gav os blod på tanden. Så da fredsbevægelsen dukkede op i begyndelsen af 1980'erne, begyndte flere spillere fra landsholdet – heriblandt Morten Stig Christensen, Per Skaarup og mig selv – at være aktive i den. På det tidspunkt havde vi lært, at hvis vi skrev eller mente noget, så kom det i avisen eller i fjernsynet. Lige pludselig blev vi inviteret til en milliard forskellige arrangementer, fordi pressen altid troppede op, hvis vi var der.

Dengang gik diskussionen på, om man som

idrætsudøver var med til at legitimere det kommunistiske system og Sovjets invasion i Afghanistan ved at tage til OL. Men selvfølgelig var man det. Den status, som håndboldlandsholdet havde i pressen i Danmark, havde vi jo også i Sovjet. Men det var et svært dilemma. For hvis vi kun skulle spille håndbold

” Tag ikke fejl. Nutidens håndboldspillere bruger også deres kendisstatus. De reklamerer for Nutella og biler, og det er jo ikke et neutralt statement.

med lande, der ikke havde et undertrykkende system og overholdt menneskerettighederne, kunne vi kun spille mod Holland, Vesttyskland og den slags lande.

Samfundets dårlige samvittighed

Jeg kan have meget sympati for at boykotte OL. Men det er en national beslutning, og det mener jeg faktisk stadigvæk. Selvfølgelig kan den enkelte idrætsudøver vælge at gøre det af samvittighedsgrunde. Det er fint nok. Men det kan ikke være rigtigt, at sportsfolkene skal lade være med at deltage i OL, mens erhvervslivet og regeringen pendler frem og tilbage og forhandler milliardaftaler - og så skal sportsfolkene bære samfundets dårlige samvittighed.

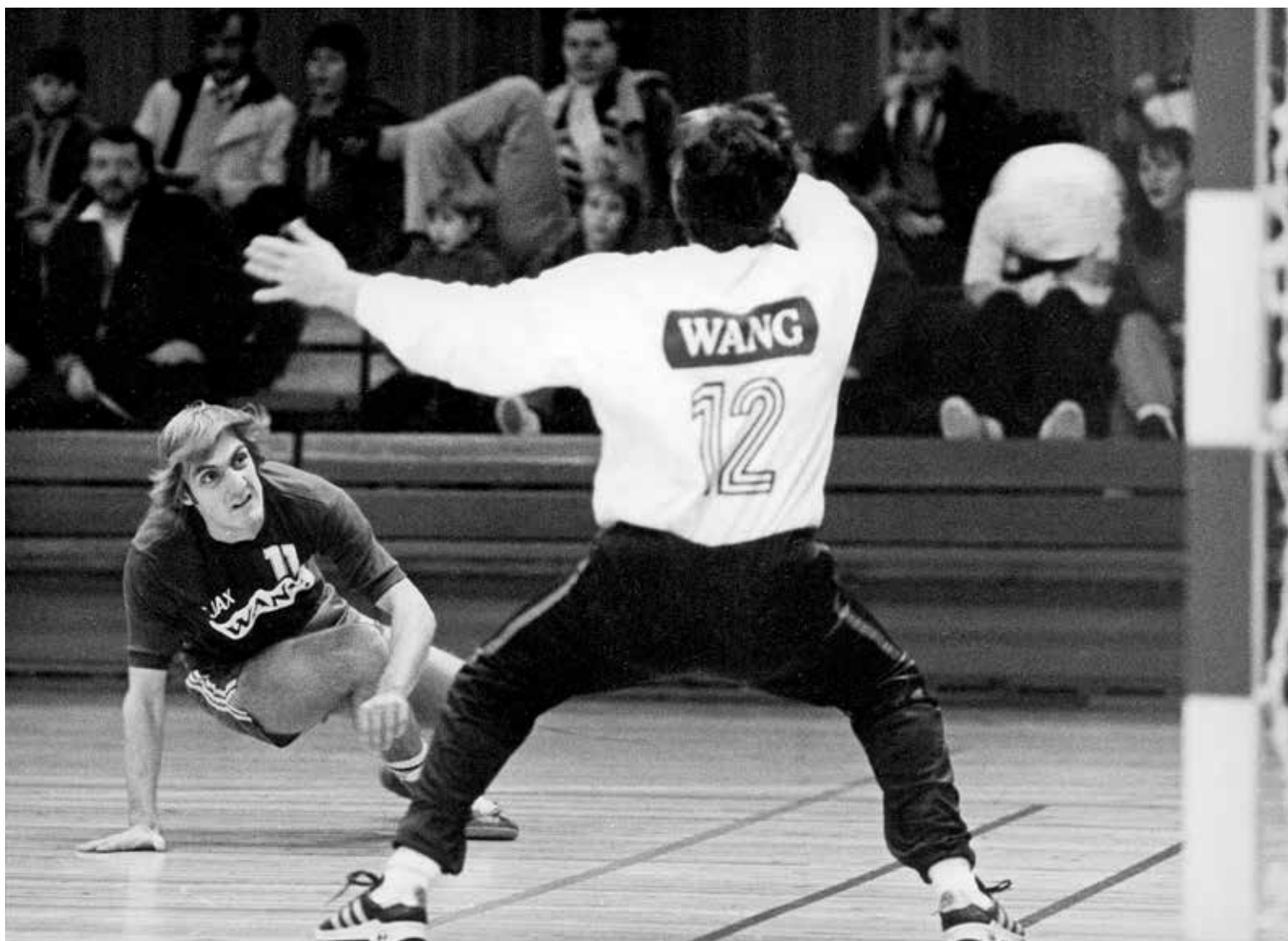
Derfor sagde jeg dengang, at jeg var med på at boykotte legene i Moskva, for det var der

masser af gode grunde til. Men så skulle de bare lige beslutte det i regeringen først. Det er en af de få gange, hvor jeg har været enig med Kai Holm (tidligere dansk IOC-medlem, *red*), der sagde, at det ikke er idrætsorganisationer, der skal føre udenrigspolitik. Men regeringen ville jo ikke tage den beslutning dengang.

Vi var mere end bare sportsfolk. Vi var en del af samfundsdebatten og aktionerede mange gange, når vi var ude til turneringer. Blandt andet delte vi flyers om demonstrationer ud til publikum inden landskampene. Til OL i Los Angeles i 1984 havde Per Skaarup og jeg trøjer med, hvor der stod ”Idræt for Fred” på fem forskellige sprog. Vi havde også mærkater med hvide duer på, som vi satte på vores id-kort. Per lavede så et interview på tv, hvor han havde id-kortet på, og så blev vi kaldt til samtale med Dansk Håndbold Forbunds chef. Her fik vi at vide, at det ikke kunne accepteres, fordi det var et politisk statement. ”Men hvad så med de tusindvis af hvide duer, som de amerikanske arrangører sendte op ved åbningssceremonien?”, spurgte vi. Og så kom der ikke mere ud af det.

Flyttede grænserne

Dengang flyttede vi nogle grænser, som ikke havde været flyttet før. Vi markerede, hvem vi var, og hvad vi stod for. Og der var ikke nogen, der var i tvivl om, hvad vi mente om menneskerettigheder og fredsbevægelsen. Vi var vokset op i en tid, som var ekstremt venstreorienteret, men vi endte også med at være lidt af en anakronisme, for den næste generation af håndboldspillere var jo ikke enig med os. Og der spiller kommercialiseringen af sporten også ind. I modsætning til dem, der kom efter

os, kunne vi ikke rammes på pengepungen, og der stod ikke noget i vores kontrakter om, at vi ikke måtte udtale os om politiske ting.

En anden vigtig ting er, at tidsånden skiftede i begyndelsen af 1980'erne, og stille og roligt blev den samfundsmæssige diskurs en anden. Alt det, vi gik ind for eller var imod, var ikke moderne længere. Jeg tror også, det spiller ind, at sportsfolk i dag træner et par gange om dagen og i det hele taget bruger det meste af deres tid på at blive bedre til deres sport. For min generation af håndboldspillere var det anderledes. Vi arbejdede og studerede jo ved siden af.

Nutella på trøjen

Tag ikke fejl. Nutidens håndboldspillere bruger også deres kendisstatus. De reklamerer for Nutella og biler, og det er jo ikke et neutralt statement. De går ind i debatten om børn og fedme og kostvaner. Det er i høj grad

også politisk. Derfor havde jeg håbet, at man til indmarchen til OL i Beijing i 2008 eksempelvis havde taget et orange halstørklæde på som et symbol på de manglende menneskerettigheder i Kina. Men det skete ikke.

Spørgsmålet er så, om det nytter. Er det risikoen værd? Jeg tror, det nytter noget. Hvis man som kendis siger eller gør noget, vil der være nogen, der lytter. Muligheder er der nok af: Fodbold-VM i Qatar, doping, korrupsion og så videre. Og det nytter da også for en selv. Hvis jeg havde den platform i dag og skulle til VM i Qatar, tror jeg, at jeg ville lufte mine holdninger offentligt. For her handler det jo ikke om overenskomstmæssig løn, men om at folk dør for at lave underholdning til os andre.

Man må erkende, at man legitimerer styret, hvis man deltager. Men man kan vise sin stilfærdige modstand og foragt på mange måder. Og jeg ville ønske, at der var mange flere sportsfolk, der ville tage den del op. ◊

CARSTEN HAURUM:

Født 26. juli 1956. Uddannet Cand. polit. i 1985. Direktør i Lokale- og Anlægsfonden fra 1994 til 2002. Siden 2002 administrerende direktør for Kultur- og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune.

I 1980 var han med på Danmarks håndboldlandshold, som endte på en niendeplads ved OL i Moskva. To år senere blev det til en fjerdeplads ved VM i Vesttyskland. I 1984 opnåede han en fjerdeplads ved OL i Los Angeles. I alt blev det til 108 kampe på håndboldlandsholdet fra 1978-1984. Sideløbende med karrieren som håndboldspiller medlem af Team Danmarks bestyrelse og aktiv i bevægelsen "Idræt for Fred".

→ Golfspilleren Mads Vibe-Hastrup har både spillet i Brasilien, Kina og de rige golfstater, hvor luksuriøse forhold for turister og elitesportsfolk kommer før menneskerettigheder.

Foto: Scanpix

Jeg har set nogle grimme ting gennem årene

Den første oplevelse, der rammer mig, er, da jeg som amatør bliver sendt til Brasilien for at spille Nations Cup. Vi er lige landet med flyveren og kommer kørende ad motorvejen. Lige pludselig holder vores bus stille, og jeg får øje på en politimand med et maskinpistol, der flår og skubber til en familie nedenunder en motorvejsbro, hvor de åbenbart bor. Manden prøver at beskytte sine børn, og det er forfærdeligt at se på. Bagefter hiver politifolkene familiens madrasser ud,

for der skal de bare ikke bo. Det var hårdt at opleve den fattigdom og den voldsomme måde, politiet behandlede familien på.

Kina gjorde også et stort indtryk på mig. Forskellen på rig og fattig er enorm, og der er et behov for, at alting skal se så flot og stort ud. Man sprøjter blandt andet med kunstfarvemiddel, for at banerne skal se grønne ud. Men de er alt andet end grønne og naturlige. De er fuldstændig kemiske, og når jeg spillede derovre, turde jeg dårligt at røre ved bolden af frygt for, at der satte sig et eller andet meget giftigt på fingrene. Og det går banearbejderne altså rundt i hver eneste dag.

bejdspartnere, de vælger. I sidste ende handler det om kroner og ører. De rige golfstater laver de her store golfturneringer for at kunne sende tv-billeder af deres skønne baner ud til folk, så de får lyst til at komme ned og besøge dem og lægge nogle penge.

Da jeg selv spillede, tænkte jeg ikke på at gøre noget. Der tænkte jeg bare, at jeg skulle ud at give den gas og vinde nogle turneringer. Jeg drømte om storhed og var mere opsat på at tjene nok penge til, at jeg kunne købe et hus i Dubai end at gøre noget for den lille arbejder, der knokler fra morgen til aften for en ussel løn. Men nu føler jeg en lyst til at gøre noget ved at skabe mere fokus på, hvad der rent faktisk foregår. At bidrage med at flytte opmærksomheden hen på menneskerettigheder i forbindelse med golfsporten og derigennem rent faktisk at gøre en forskel.

Der er nogle golfspillere, der kæmper for at overleve økonomisk. Og så er der stjernerne, der kan vælge og vrage mellem de forskellige turneringer, og som får penge for at komme og deltage. De skal måske tage et større ansvar end de spillere, der bare er lykkelige for at få fornyet deres ret til at spille på European Tour.

Og jeg tror virkelig, at det ville kunne gøre en forskel og skabe et markant pres på det pågældende sted, hvis stjernerne inden for sporten begyndte at tale om menneskerettigheder. ☺

MADS VIBE-HASTRUP:

Født 20. november 1978. Begyndte at spille golf i 1989 og blev professionel i 1999. Spillede i mange år på European Tour, der er den største og vigtigste samling af golfturneringer i Europa. I 2007 nåede han karrierens højdepunkt med sejren i Open de Madrid.

Foto: xxxxxx

Efter at have sagt farvel til topgolf stiftede han Mads Vibe Intuitive Golf Center, der underviser private i golf.

Stuvet sammen i barakker

I Dubai bliver banerne vedligeholdt af indere og andre gæstearbejdere, som bor stuvet sammen bag banerne i små barakker uden aircondition. Det er trist at se, og kontrasterne er nemme at få øje på.

En runde golf kan sagtens koste mere end 1000 kroner, og jeg tør slet ikke tænke på, hvor lidt arbejderne får i løn. Problemet er, at de kommer fra steder, hvor de måske kan tjene endnu mindre. Men derfor skal de selvfølgelig stadig have ordentlige forhold. Det kan der ikke være tvivl om. Pengene er der jo til at gøre det. Så det er et spørgsmål om menneskesyn.

Men ansvaret ligger også hos de samar-

Selvfølgelig skal sportsstjerner være kritiske

Badmintonspilleren Niels Christian Kaldau stillede både op til VM i USA og turneringer i Kina i en trøje, der støttede menneskerettighederne. Han mener, at sportsstjerner i nutidens mediebillede ville kunne gøre en kæmpe forskel ved at åbne munden – og at der ikke er nogen undskyldning for at lade være.

Der var en periode, hvor der var meget fokus på menneskerettigheder i medierne i forbindelse med Guantánamo. Jeg skulle over at spille VM i Los Angeles, og så snakkede jeg med en gammel gymnasiekammerat, der arbejdede hos Amnesty på det tidspunkt, og vi blev enige om, at det var en oplagt mulighed for at sætte lidt fokus på det.

Så vi lavede et samarbejde, hvor jeg spillede i en trøje, som der stod 'Human Rights' på. Jeg spurgte direktøren for det danske badmintonforbund, om det var ok, jeg gjorde det. For det var da lidt kontroversielt at stille op til et verdensmesterskab i en trøje med et politisk budskab. Men Thomas Lund, som var direktør på det tidspunkt, havde ingen problemer med det – så længe det handlede om nogle alment gældende regler for vores verdenssamfund.

Kinesiske tegn på trøjen

Dengang var OL i 2008 lige blevet tildelt Kina, og derfor var det oplagt, at jeg gjorde det samme ved turneringer i Kina. Der brugte jeg så bare de kinesiske tegn for menneskerettigheder, men i den første turnering nåede arrangørerne vist ikke rigtigt at registrere det. Men i den anden turnering fik jeg allerede efter den første kamp at vide, at jeg ikke måtte spille i trøjen. Det respekterede jeg, fordi Dansk Badminton Forbund havde finansieret min deltagelse, og det havde ikke set så godt ud, hvis jeg var blevet smidt ud af turneringen. Det kunne jeg have tilladt mig, hvis jeg havde betalt turen selv.

De danske medier interesserede sig for det, men der var ingen kinesiske journalister, der kommenterede det. Og så kan man jo spørge sig selv, om det var fordi, de simpelthen ikke turde røre ved det. Jeg havde ikke så meget kontakt til publikum, så jeg fik desværre ikke mulighed for at diskutere det med dem, selv om det ville have været fint.

NIELS CHRISTIAN KALDAU:

Født 22. december 1974. Cand. Med. i 2007. Afdelingslæge på ortopædkirurgisk afdeling, Herlev Hospital.

Vinder af en lang række store, europæiske turneringer fra 1997-2005 samt EM-bronze i herresingle i 2006, EM-guld for hold 2004 og 2006, og sølv i Thomas Cup i 2004 og 2006.

Foto: Polfoto

Kan præge en generation

Jeg synes, at man har en forpligtelse som rollemodel. Fra min side var det en anledning til at vise, at man skal komme med nogle gode budskaber, hvis man har mulighed for at påvirke nogen. Og så håbede jeg i mit stille sind, at der var nogle af de helt store sportsstjerner, der ville tage den op. Deres gennemslagskraft er større, og derfor kan de præge en generation helt utroligt meget.

Menneskerettigheder er så grundlæggende vigtigt, og derfor synes jeg, at det er noget, som alle bør slås for. Som badmintonnation er Danmark kæmpestor, og vi er det eneste land uden for Asien, der kan tage kampen op mod asiaterne. Så jeg synes, det ville være oplagt, at nogle af vores stjerner tog teten og var lidt kritiske.

De sociale medier giver mulighed for at skabe masser af opmærksomhed om en sag, og man kan jo se, hvordan det spreder sig som en steppebrand, når nogen poster noget om en alvorlig hændelse et eller andet sted. Lynhurtigt har hele verden set det, og jeg synes ikke, at der er nogen undskyldning for ikke at involvere sig.

Der er ingen tvivl om, at det vil være rigtig svært for det internationale badmintonforbund at gøre noget, fordi Asien er så stor en spiller på badmintonmarkedet, og det derfor er svært at komme igennem med kritik af de asiatiske landes krænkelser af menneskerettigheder. Men nu har vi både en dansk generalsekretær (Thomas Lund, red) og en dansk præsident for det internationale badmintonforbund (Poul-Erik Høyer, red), som oven i købet er medlem af Den Internationale Olympiske Komité. Så det er nu, at vi har muligheden for at påvirke det i en eller anden grad. Og jeg synes da, det er nærliggende, at man prøver at påvirke landene i den retning, så det ikke kun handler om sportens udvikling. ◊

1936**OL i Tyskland**

I protest mod Hitlers styre samt Tysklands stigende militarisering opstod der for første gang i OL-historien store boykotbevægelser i Europa og USA. Men trods forfølgelsen af jøder og udelukkelsen af "ikke-ariske" sportsfolk fra de tyske atletikforbund blev legene gennemført som et kæmpe nazistisk propagandashow, der skulle vise verden et stærkt, forenet, fredeligt og tolerant Tyskland. Sportsligt er OL i Berlin bedst husket for den afroamerikanske atlet Jesse Owens, der med fire guldmedaljer blev den helt store vinder – eftersigende til udtalt irritation hos Hitler, der måtte se de tyske topatleter slået.

FRA BERLIN TIL BEIJING

Debatten om sport, politik og menneskerettigheder er ikke ny. AMNESTY er gået i historiebøgerne.

1968**OL i Mexico**

Fra toppen af præmiepodiet bøjede de amerikanske sprintere Tommie Smith og John Carlos deres hoveder, mens de strakte en knyttet næve i vejret iført en sort handske. Deres Black Power-hilsen blev transmitteret direkte ud til millioner af mennesker, mens nationalsangen spillede. Ved hjemkomsten blev begge atleter suspenderet fra det amerikanske landshold, ligesom de modtog dødstrusler og fordømmelser fra vrede landsmænd.

”Vi var bare mennesker, som så et behov for at give opmærksomhed til uligheden i vores land”, har Tommie Smith siden forklaret.

I dag er begge mænd optaget i USA's Hall of Fame for atleter.

FOTO: SCANPIX

FOTO: HORST FAAS/AP

1974

VM i boksning i Zaire

Efter at havde kuppet sig til magten søgte Zaires diktator Mobutu at øge omverdenens støtte til sit styre. Han udlovede fem millioner dollar til de amerikanske sværvægtsboksere Mohammed Ali og George Foreman, hvis de ville stille op til kamp i Zaire. Begge boksere fløj til det centrale Afrika for at udkæmpe The Rumble In The Jungle – verdens mest berømte boksekamp. Foran verdens samlede sportspresse genvandt Mohammed Ali sin titel som verdensmester, som han var blevet frataget, da han nægtede at indskrive sig i USA's hær og dermed krigen i Vietnam. Uden for ringen og mediernes søgelys fortsatte Mobutu-styret sine overgreb mod civile i Zaire, i dag DR Congo.

FOTO: ALEANDRO PAGNI/SCANPIX

FOTO: GETTY

1978

VM i fodbold i Argentina

”Med hvad jeg ved nu, kan jeg ikke sige, at jeg er stolt over sejren. Men jeg vidste det ikke. Det gjorde de færreste af os. Vi spillede bare fodbold”.

Sådan lød det fra Argentinas store målhelt, Leopoldo Luque (til højre), da han mange år efter VM-triumfen i 1978 forholdt sig til slutrunden, der foregik midt under landets brutale militærdiktatur. Her blev venstrefløjsaktivister, studerende og andre argentinere udråbt som ”subversive” udsat for tvungne forsvindinger, tortur og drab. Selvom om Amnesty gjorde omverdenen opmærksom på overgrebene, blev VM afholdt og fodboldens ypperste pokal blev overrakt af militærlederen General Videla. 30.000 mennesker skønnes dræbt under militærstyret mellem 1976 og 1983. Billedet her er fra 2008, 30 år efter sejren, hvor en række af de argentinske VM-helte spillede med i ”Den Anden Finale” – en kamp for at mindes ofrene for militærdiktaturet.

→
1980**OL i Sovjetunionen**

Efter Ruslands invasion af Afghanistan i 1979 udstedte USA's præsident Jimmy Carter et ultimatum: USA ville boykotte det kommende OL, med mindre de sovjetiske tropper trak sig. Den Internationale Olympiske Federation protesterede over USA med argumentet om, at boykotten blot ville ramme atleterne. Alligevel endte USA og en række andre lande med at boykotte, mens andre regeringer officielt støttede boykotten, men lod beslutningen om deltagelse eller ej være op til sportsforbundene og de enkelte atleter. Danmark og en række andre lande deltog derfor, selvom deres regeringer officielt støttede boykotten. Af samme grund ignorerede sovjetisk stats-tv disse landes atleter, ligesom deres nationalsange ikke blev spillet i Moskva. Fire år senere boykottede Sovjetunionen og 14 østblok-lande OL i Los Angeles.

FOTO: TONY DUFFY

**FRA BERLIN
TIL BEIJING****2008****OL i Kina**

Forud for OL i Beijing satte Amnesty massivt fokus på de mange overgreb, som Kina systematisk udsætter sine borgere for. Men stik imod Kinas løfter til omverdenen om, at OL også ville fremme menneskerettighederne, forværredes situationen under olympiaden. Pressefriheden blev indskrænket yderligere, og fredelige aktivister blev arresteret i et forsøg på at forhindre kritik af Kina under selve OL. En række steder, hvor den olympiske flamme passerede på vej mod Beijing, var der store protester – her er vi i Japan i april 2008.

FOTO: KOICHI KAMOSHIDA

2014

Vinter-OL i Rusland

Rusland kom under heftig kritik fra udlandet kort før Vinter-OL på grund af nye love, der forbyder såkaldt homoseksuel propaganda. På åbningsdagen for legene i Sochi arresterede myndighederne flere LGBT-aktivister, som protesterede ved at vifte med regnbueflag og bannere, der citerer OL-chartret, som forbyder enhver form for diskrimination. Her arresteres fredelige aktivister på Den Røde Plads i Moskva. Amnesty afleverede mere end 336.000 underskrifter fra borgere over hele verden, der protesterede mod de love, som lægger bånd på civilsamfundet og diskriminerer seksuelle minoriteter i landet.

FOTO: SCANPIX

FOTO: AZERBAIJANI PRESIDENTIAL PRESS OFFICE

2015

European Games i Aserbajdsjan

I et åbent brev til Den Europæiske Olympiske Komite (EOC) berettede menneskerettighedsaktivisten Leyla Yunus om tusinder af hjem, der blev revet ned for at gøre plads til internationale begivenheder, om politiske fanger i landet, og om hvordan afholdelsen af European Games i Aserbajdsjan ville stride mod ideerne om fred, humanisme og retfærdighed.

EOC reagerede aldrig på brevet. Det gjorde styret derimod. Få dage efter blev både Leyla og hendes mand Arif Yunus arresteret. Efter legene blev de idømt langvarige fængselsstraffe baseret på ubegrundede anklager. Leyla Yunus er 60 år, hendes helbred er dårligt, og hun nægttes adgang til nødvendig hjælp i fængslet.

63 danske atleter deltog i legene, hvor de foruden adgang til OL kæmpede om præmiepenge betalt af værtslandet Aserbajdsjan. Amnesty blev nægtet adgang til landet under legene. Herhjemme afviste formanden for Danmarks Idrætsforbund og medlem af EOC, Niels Nygaard, at blande sig i "interne forhold". Billedet, som er distribueret til medierne via præsident Ilham Aliyevs eget pressekontor, viser ham tænde den olympiske flamme flankeret af førstedamen samt formanden for EOC, Patrick Hickey.

FOTO: MARIO TAMIA

2014

VM i fodbold i Brasilien

I årene op til VM i fodbold tvangsflyttede myndighederne tusinder af brasilianere fra de fattigste bydele af Rio for at gøre plads til de store sportsbegivenheder. Den danske journalist Mikkel Keldorf valgte at forlade Brasilien og opgive dækningen af fodbold-VM, da han fra lokale organisationer hørte om politidrab på gadebørn som et led i "oprydningen" forud for fodboldmesterskaberne.

”Trosfrihed holder det ekstreme i skak”

AMNESTY spørger i hvert nummer en kulturperson om det menneskerettighedsspørgsmål, der ligger dem mest på sinde lige nu. Skuespilleren Bodil Jørgensen er optaget af friheden til at tro på, hvad man vil.

Bodil Jørgensen

Skuespiller

Født 3. marts 1961. Gift og mor til tre børn. Uddannet som skuespiller ved Statens Teaterskole i 1990. Har siden da haft et utal af roller på forskellige teatre, men har også markeret sig stærkt i en lang række tv-serier og film. I 1999 fik hun både en Robert og en Bodil for bedste kvindelige hovedrolle i Lars von Triers "Idioterne". I 2011 blev det til endnu en Robert for bedste kvindelige birolle i filmen "Smukke mennesker", og i 2013 kom der så nok en Robert til samlingen for hovedrollen i "Hvidsten Gruppen".

1 Hvorfor er friheden til at vælge religion vigtig for dig?

Religionsfrihed er stadfæstet i vores grundlov her i Danmark, men sådan er det jo ikke overalt i verden. Mange steder forfølges mennesker stadig på grund af deres overbevisning. Jeg vil til hver en tid forsvare alle troende og ikke-troende som mine medmennesker i et demokratisk samfund, hvor der er plads til alle.

2 Skal religionsfriheden også beskytte de religioner, som ikke anerkender demokratiet?

Religionsfriheden imødekommer også religiøse bevægelser, der gerne vil lave alting om – herunder det bestående demokrati – og sådan mener jeg også, det skal være. Det demokratiske samfund skal kunne rumme sine egne modsætninger, ellers er det jo ikke længere et demokrati. Det virkelige og ægte demokrati må vi ikke sløse med, for det er jo de principper, der i sidste ende skal kunne holde det onde eller ekstreme fra livet.

3 Hvor gode er vi i Danmark til at respektere, at folk har en tro?

Jeg blev for nylig overrasket og også provokeret af, at man i Danmark har forbudt halalslagtning, men samtidig er jagten på dyr lige gået ind – hvad er det for en dobbeltmoral? Religionsfrihed er først og fremmest en garanti fra det omgivende samfund til sine borgere om ikke at fastholde dem i en eller anden ideologisk spændetroje. Det er utrolig vigtigt, at vi hele tiden holder et vågent øje med, at denne frihed opretholdes, så vi kan blive ved med at udvikle dette ideal.

4 Hvilke konsekvenser tror du, det har, hvis man ikke får lov til at udfolde sin tro?

For samfundet kan det føre til ensretning. Og et ensrettet samfund er for mig et sygt

samfund, uanset om det er konstrueret ideologisk eller religiøst. Den mest outrerede form så vi under nazismen.

5 Du har selv offentligt bekendt dig til den kristne tro. Hvilke reaktioner har det afstedkommet?

Der er nogen, der mener, at man ikke skal gå og skilte med sin tro. Men det kan jeg ikke lade være med. Og det er fordi, jeg holder så meget af det med rummeligheden og næstekærligheden. Så kan folk tænke om mig, hvad de vil. Det betyder intet for mig. Faktisk er der mange, der anerkender, at jeg taler åbent om min tro, og i den forbindelse har jeg haft nogen af de bedste samtaler.

6 FN's Menneskerettighedserklæring siger, at alle har ret til at give udtryk for sin religion eller tro gennem undervisning, udøvelse, gudsdyrkelse og overholdelse af religiøse forskrifter. Men bør der i dine øjne være grænser for denne frihed?

Jeg synes, at man i et demokratisk samfund har en forpligtelse til at stille krav til alle, også til religionerne. Religionsfrihed er ikke bare frihed for religioner, uden ansvar. Almindelige borgerrettigheder må ikke krænkes i en eller anden religions navn. Indimellem fører det til sammenstød med det omkringliggende samfund, men det er stadig problemer, der er til at løse – frem for dem der ville opstå, hvis vi ikke havde religionsfrihed.

7 Er det ok, hvis staten går ind og forbyder religiøse ritualer som eksempelvis omskæring af drenge – eller er det et brud på religionsfriheden?

Det er jeg meget i tvivl om. Jeg har selv to drenge, og jeg kunne aldrig drømme om at få dem omskåret. Og jeg synes, det er godt, at det er blevet forbudt for piger. Men det er en svær diskussion, og jeg tror, det er vigtigt, at den får lov til at køre. ☺

” Et ensrettet samfund er for mig et sygt samfund, uanset om det er konstrueret ideologisk eller religiøst.

SKUFFET OVER DANMARK

Ahmed Mansoor modtog i oktober Martin Ennals Award – kendt som Nobelprisen for menneskerettigheder. Her fortæller han om reaktionen i sit hjemland, De Forenede Arabiske Emirater (UAE), og sin skuffelse over, at dansk politi handler ind for millioner hos samme overvågningsfirma, der hjælper styret i Emiraterne til at ramme aktivister som ham selv.

Hvilke reaktioner har du fået på prisen i Emiraterne?

Mange har lykønsket mig, men kun privat og offline. Officielt har der ingen reaktion været. Myndighederne er sikkert ikke glade for at se en prismodtager fra Emiraterne, for det viser jo, at der er alvorlige problemer her, stik imod det image, som myndighederne forsøger at portrættere til omverdenen.

AHMED MANSOOR

Juryens begrundelse for at tildele Ahmed Mansoor årets Martin Ennals Award, der er opkaldt efter Amnesty Internationals første generalsekretær.

- Ahmed Mansoor er en af de få stemmer i de Forenede Arabiske Emirater, som giver en uafhængig, troværdig vurdering af menneskerettighedssituationen.
- Han rejser regelmæssigt sager om vilkårlige anholdelser, tortur, uretfærdige retssager og lovgivning, der strider mod international ret.
- Han har været udsat for gentagne trusler og chikane, og i 2011 blev han idømt tre års fængsel for at have fornærmet offentligt ansatte.
- Siden 2011 har hans pas været indtaget, og han har haft forbud mod at rejse ud landet.

FOTO: BLOOMBERG

Du kunne ikke selv deltage ved prisuddelingen, fordi myndighederne fastholdt dit rejseforbud på trods af internationalt pres. Kom det bag på dig?

Nej. Men hele verden så, at myndighederne nægtede en menneskerettighedsforkæmper udrejse uden nogen form for juridisk begrundelse.

I 2012 blev din computer inficeret med en aggressiv overvågningssoftware, der gjorde, at hackerne kunne følge med i al din kommunikation. Hvad betød det for dit arbejde?

Jeg er før blevet forfulgt og overvåget fysisk. Men det er en meget grim følelse, at nogen har adgang til al din private kommunikation. Det føles som om, de roder rundt i dit hjem og gennemgår dine ting. Min største bekymring gælder de ofre for menneskerettighedskrænkelser, som kontakter mig her. Overvågningen sætter dem i fare. De bliver mål for regeringen, som kan bruge den information, de deler med mig, til at kriminalisere dem ved hjælp af de meget vagt formulerede love, vi har her i landet. Det samme gælder min egen kommunikation med internationale menneskerettighedsorganisationer, FN og andre. Den kan bruges imod mig. Jeg tror stadig, jeg er overvåget, men jeg er i forvejen meget offentlig med mit arbejde, så min bekymring handler ikke primært om mig selv.

Med hjælp fra sikkerhedseksperter i Toronto, blev det klart, at programmet, der blev brugt imod dig, var Remote Control Systems, et flagprodukt fra det italienske firma Hacking Team. Hvordan var din reaktion på den besked?

Det var meget skuffende, at et europæisk firma stod bag. Normalt har EU love, der skal regulere sådanne salg. Desværre er de firmaer, som sælger denne type overvågningsprogrammer, ligeglade med, om de bruges til at invadere privatlivet og overvåge menneskerettighedsforkæmpere og fredelige politiske aktivister.

Hvordan kan du vide, at Hacking Team er ligeglad – kunne de ikke bare være naive eller uvidende?

Fordi der har været masser af historier om, hvordan deres programmer bliver misbrugt af de autoritære regimer, som de sælger til. Og fordi Hacking Team selv for nylig blev hacket. Deres interne kommunikation, som blev lækket til offentligheden, viste, at de er fuldstændig klar over, hvordan deres programmer bliver brugt.

Da Hacking Team selv blev hacket, kom det også frem, at dansk politi netop har købt udstyr for mere end fire millioner kroner hos firmaet. Hvad mener du om det indkøb?

Det overraskede mig. Og det gjorde mig meget skuffet. Vi plejer altid at bruge Danmark, Sverige, Norge og Holland som de tæt på perfekte eksempler på lande, som forsvare menneskerettighederne. Så jeg havde aldrig forestillet mig, at et land som Danmark ville lave forretninger med et firma, hvis hovedaktivitet er at levere software til autoritære regimer, som bruger det til at ramme menneskerettighedsforkæmpere og fredelige politiske aktivister.

Hvilken handling ville du foretrække at se fra Danmark?

Samarbejdet med Hacking Team bør stoppes omgående. Og jeg så gerne, at Danmark lod de, som er blevet ramt af Hacking Teams software, føre sager imod firmaet fra Danmark.

Hvordan kan danske Amnesty medlemmer hjælpe?

I kan fortsætte med sætte fokus på krænkelserne i UAE og i resten af regionen. Få jeres diplomater til at rejse jeres bekymringer. Det hjælper os virkelig. Og hvis mange lande gør det, så løber det op. UAE er ikke særlig lydhøre for tiden, så vi er nødt til at øge presset. ☺

DIGITALE LEJESOLDATER BLEV SELV HACKET

Efter i årevis overfor både medier og Amnesty International at have afvist anklagerne om salg af overvågningsprogrammer til undertrykkende regimer, var det i juli i år ikke længere muligt for det italienske firma Hacking Team at afveje kritikken med endnu et standardsvar. Her blev firmaet, som har specialiseret sig i udvikling og eksport af overvågningsprogrammer, selv hacket.

Den lækkede information, som hackerne delte med omverdenen via Hacking Teams egen Twitter-profil, giver et sjældent indblik i både firmaets kundeliste og etik.

Kundelisten hos Hacking Team, der af Journalister Uden Grænser beskyldes for at være "internettets digitale lejesoldater", omfatter regeringer og efterretningstjenester i Aserbajdsjan, Kasakhstan, Usbekistan, Rusland, Marokko, Egypten, Etiopien, Sudan, Bahrain, Saudi-Arabien og Forenede Arabiske Emirater (UAE). Lande, hvor overvågningen af civilbefolkningen ofte bruges til at knægte borgernes

mest basale rettigheder og undertrykke oppositionen.

Danmarks nye overvågningsleverandør

Firmaets interne kommunikation gjorde heller intet godt for at dæmme op for kritikken af, at firmaet sætter profit højere end basale frihedsrettigheder:

"Rygtet vil vide, at der er muligheder i Bahrain", skrev en ansat i en intern e-mail til sine kolleger i 2012.

Anledningen var, at den tyske it-konkurrent FinFischer var kommet under kritik for at levere udstyr, som styret i Bahrain brugte i jagten på aktivister under Det Arabiske Forår. Mailen sluttede med en smiley, og året efter solgte Hacking Team ifølge de lækkede dokumenter firmaets kronjuvel, programmet Da Vinci Remote Control Systems (RCS), til netop Bahraíns forsvarsministerium. Et program, der satte myndighederne i Bahrain i stand til at læse samtlige e-mails, søge i gemte dokumenter og overvåge

alle bevægelser på internettet på de computere, de måtte få inficeret med programmet – præcis som det året forinden var sket mod Ahmed Mansoor i UAE.

Og i sommer kunne dagbladet Information afsløre, at Rigspolitiet i Danmark har sluttet sig til listen af kunder, som har indkøbt netop programmet RCS hos Hacking Team. I en handel, der ifølge Information løber op i mere end fire millioner kroner, har dansk politi desuden indkøbt muligheden for at få adgang til sms'er, kontakter, mails, chat-applikationer og kalenderaftaler på udvalgte brugeres mobiltelefoner, skriver Information.

Amnesty Internationals mission er at dokumentere og aktionere imod alvorlige krænkelse af menneskerettighederne. Over 70 researchere i Amnesty international udarbejder hvert år omkring 300 rapporter om brud på menneskerettighederne verden rundt. I hvert nummer sætter AMNESTY fokus på udvalgte rapporter. Du kan finde dem på www.amnesty.org

Foto: Amnesty

SAUDI-ARABIEN DRÆBER CIVILE I YEMEN

Omkring hundrede mennesker – heriblandt 59 børn – omkom ved en række saudisk ledede luftangreb på byen Sa'da mellem maj og juli 2015. I ruinerne fandt Amnesty rester af klyngebomber. Derfor anklager Amnesty den saudiske koalition for at begå krigsforbrydelser.

Død og ødelæggelse har siden marts været hverdag for indbyggerne i Yemen. Her begyndte den saudisk ledede militære koalition at bombe tæt befolkede områder i den nordlige del af landet i bestræbelserne på at ramme de regeringsfjendtlige oprørsstyrker, der siden september 2014 har haft kontrol med store dele af Saudi-Arabiens nabo i syd.

Særligt byen Sa'da er hårdt ramt af de mange luftangreb, hvor der blandt andet er blevet anvendt ulovlige klyngebomber og kraftige bomber på op til 900 kilo stykket. En stor del af dem er leveret af USA og Storbritannien, der eksporterer våben til Saudi-Arabien for milliardbeløb.

De hårde bombardementer har lagt byen og området omkring den i ruiner og tvunget de fleste indbyggere på flugt. De tusinder, der er blevet tilbage, lever under kummerlige forhold og i konstant frygt for nye luftangreb. Der har ikke været elektricitet eller rindende vand i månedvis, og beholdningen af basale fornødenheder som mad, medicin og brændstof er meget knap.

Det dokumenterer Amnesty i rapporten "Bombs fall from the sky day and night: Civilians under fire in northern Yemen". Her analyserer Amnesty 13 luftangreb fra maj til juli 2015, der kostede omkring hundrede mennesker – heraf 59 børn – livet. Ingen af dem var oprørere eller kombattanter.

Krigsforbrydelser

Amnesty kritiserer, at byerne Sa'da og Mar-ran, hvor der bor titusindvis af mennesker, er blevet udpeget som militære mål – i strid med folkeretten. I et luftangreb på et hus i Dammaj-dalen blev otte børn og to kvinder fra den samme familie dræbt, mens syv blev såret.

"Der var 19 mennesker i huset, da det blev bombet. På nær én var alle kvinder og børn. Børnene, der ellers ville have været uden for i løbet af dagen, var inde for at spise frokost. De blev alle dræbt eller såret. En af de døde var en 12 dage gammel baby", fortæller Abdullah Ahmed Yahya al-Sailami, der selv mistede sin etårige søn i angrebet.

Amnestys researchere fandt ingen våben eller militærudstyr i ruinerne, men kun almindelige ejendele som legetøj, bøger og køkkenredskaber. Der var heller ikke andre tegn på, at huset var et legitimt militært mål. Det samme gjorde sig gældende ved de andre steder, der var blevet pulveriseret af de heftige bombardementer.

Ifølge FN har krigen kostet 5.000 mennesker livet og såret 25.000. Mere end 114.000 er allerede flygtet.

Amnesty har i september delt sine fund med forsvarsministeriet i Saudi-Arabien, men har endnu ikke modtaget nogen form for svar fra myndighederne i Saudi-Arabien. ☐

"JEG FØLTE MIG MAGTESLØS"

Amnestys researcher Rasha Mohamed har besøgt Yemen, hvor hun dokumenterede de voldsomme ødelæggelser og mødte mennesker, der havde mistet alt.

Hvad gjorde I for at beskytte jer selv, mens I undersøgte bombeangrebene i Yemen?

Det er svært at beskytte sig selv hundrede procent, når man er i en konfliktzone, så du kan kun forsøge at udsætte dig selv for så lidt fare som muligt. Den største fare var de luftangreb, som den saudisk ledede koalition udførte. Den bedste måde at beskytte sig selv på var ved at have base et sted, der ikke havde tilknytning til nogen af parterne i konflikten eller var et militært mål. Hvis luftangrebene var vedvarende og kraftige, gemte vi os i et sikkert område, indtil de stoppede. Vi havde også beskyttelsesudstyr med som eksempelvis skudsikre veste og hjelme.

Hvad karakteriserede de 13 luftangreb, som I undersøgte?

De var ulovlige i den forstand, at man bevidst var gået efter civile områder og ikke havde skelnet mellem civile og militære mål. Vi fandt ud af, at mange civile, der ikke havde deltaget i konflikten, var blevet dræbt eller såret, mens de sov, eller mens de var i gang med deres daglige gøremål i eller omkring deres

hjem eller arbejdsplads. Desuden blev der ved luftangrebene brugt kraftige bomber på op til 900 kilo, selv om man vidste, at de højst sandsynligt ville skabe død og ødelæggelse langt ud over nedslagsområdet.

Hvordan identificerede I de våben, der var blevet anvendt – herunder klyngebomber?

Vi tog billeder, filmede og målte vores fund. Vi rørte og flyttede ikke udetonerede bomber og klyngebomber, men sørgede for at håndtere og undersøge det hele meget varsomt. En blyant blev placeret ved siden af genstande eller fragmenter, så våbenekspertter kunne få en fornemmelse af størrelsen, når de senere undersøgte billederne. Hvis der var nogen form for skrift eller serienummer på våbnene, blev de også fotograferet og skrevet ned. I de tilfælde, hvor der ikke findes fragmenter fra bomberne, målte vi dybde og diameter på kraterne, hvilket hjalp os med at anslå størrelse og type på de våben, der havde været anvendt. Vi undersøgte også de ødelagte bygninger for at finde ud af, hvor store eksplosionsskader de havde fået.

I interviewede også overlevende, øjenvidner og pårørende til ofrene. Hvilken historie gjorde størst indtryk på dig?

Jeg tror, at jeg interviewede mere end hundrede mennesker, og hver historie gjorde dybt indtryk på mig. Men det var nok Mohamed i Sana'a, der gjorde mig mest mundlam. Vi besøgte hans hjem en time efter, at et luftangreb havde ødelagt det den 2. juli. Han var overmandet af sorg og kunne ikke sige noget, men sad bare der i murbrokkerne i sit undertøj, smurt ind i blod og skidt. Mohamed havde lige mistet sin otteårige søn Sami. Hans 14-årige datter Sheikha og seksårige søn Hamoodi var stadig i live på det tidspunkt, men lå begravet under murbrokkerne. Seks mænd kæmpede for at flytte en stort stykke tag, som Sheikha og Hamoodi var fanget under. De råbte konstant deres navne uden at få svar. Jeg følte mig totalt magtesløs og ønskede bare, at jeg kunne forvandle mig til Superwoman og få

Seneste Amnesty-rapporter

Australien betaler menneskesmuglere

Efter omfattende research, videodokumentation og interview med asylansøgere, besætningsmedlemmer og indonesisk politikan Amnesty afsløre, at embedsmænd fra den australske Operation Sovereign Borders i maj betalte 32.000 US dollar til seks menneskesmuglere for at vende om og bringe 65 asylansøgere til Indonesien. Asylansøgerne fra Bangladesh, Myanmar og Sri Lanka har skrevet en erklæring til Amnesty, hvor de bekræfter forløbet, som er beskrevet i rapporten "By Hook or By Crook - Australia's Abuse of Asylum Seekers at Sea".

Australiens regering har konsekvent benægtet, at de skulle have betalt menneskesmuglerne penge. Men de seks besætningsmedlemmer fastholder, at de modtog 32.000 dollar fra de australske myndigheder, og indonesisk politikan har fremvist pengene til Amnestys researchere – i knitrende nye 100 dollar sedler, som de beslaglagde fra besætningen.

Kinesisk politi torturerer tilståelser frem

Amnesty International kan i den ny rapport "No End In Sight" dokumentere, at det kinesiske retssystem hviler tungt på tortur og tvungne tilståelser, og at selv advokater, der forsøger at rejse sager om tortur, risikerer at ende i politiets torturkamre. Amnestys rapport bygger på interview med 37 praktiserende advokater fra forskellige dele af Kina, og dertil har Amnesty gennemgået 590 sager mellem januar og september 2015, hvor retten har skullet tage stilling til, om påståede tvungne tilståelser kunne indgå i bevisbyrden. Kun i 16 tilfælde valgte dommeren at se bort fra tilståelserne.

Følg Amnesty på

facebook

twitter

amnesty.dk

børnene ud. Mens deres far græd i baggrunden og huset smuldrede over vores hoveder, kunne jeg høre koalitionsflyene cirkulere i luften over os – nærmest hånende triumferende. De stakkels børn blev gravet livløse ud 15 timer senere. Da var det for sent. ☹

Når lovens ord bliver absurd

Viljen og kreativiteten er stor, når regimer bruger domstolene til at straffe mennesker, der intet andet har gjort end at bruge deres mest basale menneskerettigheder. AMNESTY bringer et udvalg af årets mest groteske anklager og domme.

Venezuela:

Underbevidste beskeder

Den 10. september blev Venezuelas oppositionsleder Leopoldo López idømt fængsel i 13 år, ni måneder, syv dage og 12 timer. Af dommen fremgår det blandt andet, at López var fundet skyldig i at have opfordret til vold og angreb mod offentlige kontorer under de store protester i Venezuela i begyndelsen af 2014.

Arrestordren mod López anerkendte godt nok, at han ikke var til stede under angrebene. I stedet byggede den på hans kriminelle ansvar for en række "udtalelser med underbevidste budskaber", som López skulle have udsendt på Twitter. Arrestordren sagde intet om, hvordan disse "underbevidste" beskeder rent faktisk skulle have ført til brud på loven. Journalister og internationale observatører blev nægtet adgang til at følge retssagen.

Egypten:

Meldte sig som vidne

Den egyptiske kvinderettighedsaktivist Azza Soliman blev ved et tilfælde vidne til, at sikkerhedsstyrker i Kairo den 24. januar skød og dræbte en fredelig, kvindelig demonstrant. Men da hun tog på politistationen for at vidne, blev hun i stedet selv anklaget for at forstyrre den offentlige orden og deltage i en ulovlig demonstration. En forbrydelse, der kan give fem års fængsel. Først i oktober blev anklagerne mod Azza Soliman og flere andre vidner endegyldigt trukket tilbage ved en appelsag i Egypten.

Kina:

Protesterede mod sexchikane

På kvindernes internationale kampdag den 8. marts havde fem kinesiske kvinder planlagt at protestere mod sexchikane. Men få dage før blev kvinderne anholdt og sigtet for at "opsøge skænderier og fremprovokere problemer". Først en måned senere valgte anklageren at skrinlægge sagen. Kvinderne er medlemmer af en organisation, der forsøger at fremme ligestilling i Kina, og de er i dag løsladt under kaution, men forbliver under politiets overvågning.

Sudan:**Stokkeslag for at gå i nederdel**

Ferdous Al Toum og 11 andre kvinder var på vej hjem efter en ceremoni i den lokale kirke den 25. juni, da de blev arresteret af ordenspolitiet og beskyldt for at gå "upassende klædt", fordi de var iført bukser og nederdele. Ti af kvinderne blev sigtet i sagen, men som den eneste blev 19-årige Ferdous Al Toum idømt stokkeslag. Især kvinder i Sudan bliver idømt fysisk afstraffelse for brud på loven "til beskyttelse af den offentlige orden". I oktober blev dommen mod Ferdous omstødt.

Senegal:**Forbrydelser imod naturen**

Syv mænd fra Senegal blev i august idømt seks måneder i fængsel og 18 måneders betinget fængsel for som følge af deres påståede homoseksualitet at have brudt landets lovgivning, som forbyder "handling imod naturen" mellem mennesker af samme køn. Mændene blev arresteret i en lejlighed, efter at moderen til en af dem havde anmeldt dem til politiet. Ifølge politiet blev mændene pågrebet i "kompromitterende stillinger", og de havde kondomer i lejligheden.

Thailand:**Majestætsfornærmende skuespil**

En domstol i Thailand dømte i februar to thailændere til to og et halvt års fængsel for majestætsfornærmelse på grund af et skuespil, som de opførte på et universitet for to år siden. Skuespillet handlede om et fantasi-kongerige med en fiktiv konge og hans rådgiver, men detaljerne er ellers ukendte, da medierne har forbud mod at referere fra skuespillet. Stykket fik ikke den store opmærksomhed ved premieren i 2013, men siden militærkuppet tidligere i år har myndighederne slået hårdere ned på enhver kritik af monarkiet – også med tilbagevirkende kraft. Thailands straffelov slår fast, at enhver, der fornærmer kongen, kan straffes med op til 15 års fængsel.

Iran:**Gav hånd til advokaten**

Den kvindelige, iranske satiretegner Atena Farghadani blev fængslet i januar for sine satiretegninger, der afbilder iranske lovgivere som æsler, køer og andre dyr. I juni blev hun idømt 12 år og 9 måneders fængsel for blandt andet "at sprede propaganda mod systemet", men i juli blev hun mødt af nye anklager: Atena og hendes advokat havde givet hånd, da han besøgte hende i fængslet – en handling, der med lovens ord udgjorde "en ulovlig seksuel relation, men for lille til at udgøre utroskab". Senest er i det i oktober kommet frem, at Atena er blevet udsat for en tvungen jomfru- og graviditetstest forud for den nye sag imod hende.

USA:**Straffet for gammel tandpasta**

I august blev whistlebloweren Chelsea Manning igen straffet, men denne gang var det ikke for at afsløre amerikanske krigsforbrydelser i Irak. I 21 dage blev hendes adgang til fængslets udendørsarealer, til træningslokalet og til biblioteket be-

grænset, fordi hun havde forbrudt sig mod reglerne om "medicinsk misbrug" og "forbudte ejendele". Anklagen om medicinsk misbrug skyldes en tandpastatube med overskredet udløbsdato, som blev fundet i hendes celle. Straffen for ulovlige ejendele

skyldes en udgave af magasinet Cosmopolitan, som havde bragt et interview med Manning. Chelsea Manning var en af Amnestys Skriv for Liv-sager i 2014. Hun afsoner en dom på 35 år for at have lækket militærdokumenter til Wikileaks.

DECEMBER 2015

LIVE-REDAKTION: KATRINE LAURITSEN

ET BREV BETYDER MERE END DU TROER
~ TAKE ACTION ~
LÆS MERE OM DEM, VI KÆMPEL FOR PÅ SKRIVFORLIV.DK

- 1** TUSINDVIS AF AKTIVISTER FRA HELE VERDEN ...
- 2** ... DELTAGER I EN RÆKKE FORSKELLIGE EVENTS PÅ SKOLER, CAFEER OG BIBLIOTEKER ...
- 3** ... HVOR DE SENDER MILLIONER AF BREVE, E-MAILS, TWEETS OG UNDERSKRIFTER ...
- 4** ... FOR AT HJÆLPE FOLK, SOM ER BLEVET UDSAT FOR TORTUR ELLER ER FÆNGSLET FOR AT SIGE DERES MENING ...
- 5** ... OG LÆGGER PRES PÅ REGERINGER OG BESLUTNINGSTAGERE ...
- 6** ... SAMTIDIG MED AT DE GIVER DERES STØTTE OG KÆRLIGHED TIL PERSONERNE OG DERES FAMILIER ...
- 7** ... OG SKABER FORANDRING. AKTIVISTER BLIVER LØSLADT, TORTURBØDLER BLIVER DØMT, OG DISKRIMINERENDE LOVE ÆNDRES.

Benådet i Nigeria

Efter pres fra Amnestys medlemmer blev Moses Akatugba benådet i 2015. Han blev dømt til døden for en forbrydelse, han ikke havde begået.

"Før følte jeg, at alt håb var væk. Men det ændrede sig, da Amnesty kom på banen. De beskeder, jeg modtog, overvældede mig. Jeg fik håbet tilbage".

Frihed i Hviderusland

Den politiske fange Ales Bialiatski modtog 40.000 breve i sin celle i et hviderussisk fængsel. Han blev løsladt i 2014 efter næsten tre år.

"Den store mængde breve gav mig en stærk følelse af optimisme. Da jeg fik dem, blev jeg meget, meget glad".

Løsladt i Tunesien

Bloggeren Jabeur Mejri blev benådet i 2014 efter syv og et halvt år i fængsel for en Facebook-opdatering, der havde "fornærmet islam". Han modtog tusindvis af breve fra Amnestys medlemmer.

"Amnestys støtte havde en kæmpe betydning. Tingene blev bedre, da der kom mere opmærksomhed om min sag".

AKTIVISME, ARRANGEMENTER OG RESULTATER

AKTIVBLAD FOR AMNESTY INTERNATIONAL

SKRIV FOR LIV-KAMPAGNEN ER I FULD GANG!

Skriv for Liv handler om at sende breve, postkort og beskeder for at hjælpe mennesker, der sidder uskyldigt i fængsel, bliver tortureret eller på andre måder behøver vores hjælp. Beskeder, som i sidste ende kan redde liv og skabe forandring. Titusindvis af mennesker i hele verden deltager hvert efterår i vores globale kampagne. I år skriver vi blandt andre for:

Albert Woodfox:

De sidste 40 år har Albert Woodfox siddet isolationsfængslet i en celle på 2 x 3 meter. I alt har han været fængslet i 43 år for en forbrydelse, han siger, han ikke har begået. Alberts dom er blevet omstødt tre gange, men hver gang har myndighederne appelleret. I juni 2015 beordrede en føderal domstol, at Albert skulle løslades øjeblikkeligt, men hans vej til frihed blev atter blokeret af myndighederne i Louisiana.

Skriv for Albert, Yecenia og Burkina Fasos piger! Se hvordan på skrivforliv.dk

Pigerne i Burkina Faso:

"Hvis du ikke rejser hen og bor med din mand, slår jeg dig ihjel". Sådan sagde 13-årige Marias far til hende, da hun nægtede at rejse hen til den 70-årige mand, hendes far havde besluttet, hun skulle giftes med. Over hele Burkina Faso bliver tusindvis af piger og unge kvinder som Maria tvunget til at gifte sig i en alt for ung alder. Flere end halvdelen af landets piger giftes bort, inden de fylder 18. Nogle af de unge brude er helt ned til 11 år gamle.

Yecenia Armenta:

Mexicansk politi mishandlede Yecenia i 15 timer, hvorefter hun brød sammen og skrev under på, at hun stod bag mordet på sin mand. Yecenia blev hængt op i sine ankler med hovedet nedad, kvalt, voldtaget og tæsket. "De sagde, at de ville hente mine to børn, voldtage dem og skære dem i småstykker. Efter mange timers tortur og voldtægt, skrev jeg under på en tilståelse. Jeg havde stadig bind for øjnene. Jeg læste ikke engang dét, jeg underskrev".

1.000 PISKESLAG – FORDI JEG SIGER, HVAD JEG TÆNKER

Dansk PEN har samlet teksterne fra den fængslede, saudiske blogger Raif Badawi i en ny bog, som er støttet af Amnesty. Raif Badawi er idømt 10 års fængsel og 1.000 piskeslag i Saudi-Arabien for at fornærme islam. Både PEN og Amnesty

har aktioneret for hans løsladelse. Bogen med titlen "1.000 piskeslag – fordi jeg siger, hvad jeg tænker" udkom under Bogforum den 7. november, hvor en række forfattere på skift læste Badawis tekster op. Amnestys vicegeneral-

sekretær Trine Christensen har skrevet afsnittet "Piskeslag ved højlys dag" om de fysiske og psykiske følger af en så voldsom straf.

Du kan købe bogen i Amnestys webshop på amnesty.dk/shop

MIT AMNESTY:

Roland Thomsen bor i København og har været med i Amnesty siden 1964.

Hvordan er du en del af Amnesty?

Jeg har været medlem siden 1964, hvor jeg deltog i dansk afdelings stiftende generalforsamling. Året efter flyttede jeg til Færøerne og var her initiativtager til et stiftende møde i Tórshavn for en færøsk afdeling. Efterfølgende blev jeg valgt til formand for færøsk afdeling. I 1977 flyttede jeg til Grønland, hvor jeg en var med til at stifte grønlandsk afdeling af Amnesty ved en generalforsamling i Narsaq på Grønlands vestkyst i 1992.

Hvorfor har du valgt at lægge din tid som frivillig netop her?

De Amnesty-aktioner, jeg har

deltaget i, hvor vi har kæmpet for retfærdighed, kritiseret overgreb og skabt resultater overalt i verden, viser tydeligt, hvor vigtigt et arbejde medlemmerne i Amnesty International udfører for menneskerettighederne.

Hvornår stødte du første gang på Amnesty?

Det gjorde jeg i 1964, hvor nogle studerende indkaldte til et oplysende møde i Studenterforeningens lokale i København for at fortælle om Amnesty International, som netop var blevet stiftet i London tre år forinden. Amnesty opstod, da den britiske advokat Peter Benen-

son skrev et indlæg i avisen The Observer, hvor han opfordrede folk til at skrive protestbreve til Portugals regering som reaktion på, at to portugisiske studenter i Lissabon var idømt syv års fængsel for at udbringe en skål for frihed under Salazars undertrykkende regime.

Hvad er efter din mening det vigtigste fokus for Amnesty lige nu?

Se på verden omkring os. Diktaturer, forfølgelse, en universel flygtningekrise. Det er vigtigere end nogensinde, at vi kræver konventionerne overholdt og sikrer beskyttelse af oprindelige folk og de nationale mindretal i Europa.

SANTA LUCIA I KAJAK

Kayak Republic støtter igen i år Amnesty ved det traditionsrige Lucia-optog gennem Københavns kanaler, som finder sted søndag den 13. december fra kl. 15.00 på Børskaj 12. Mød op med din kajak pyntet med alt fra gran, lyskæder og juletræer til levende lys, nisser og rensdyr.

Sidste år deltog 250 kajakker, og rigtig mange medbringer familie og venner, der følger optøget fra kajkanten og varmer sig med æbleskiver og gløgg i cafeen under Knippels Bro.

Det er gratis at deltage i kajakturen, men på dagen samles der ind til Amnesty. Medbring 100 kroner eller doner via sms og MobilePay.

Tilmeld dig eventen og læs mere på Amnestys Facebook-side.

Du kan også leje en kajak hos Kayak Republic. Skriv til

mail@kayakrepublic.dk

151

Henrettelser udført af Saudi-Arabien hidtil i 2015 – det højeste antal siden 1995.

FIND ÅRETS JULEGAVE PÅ SHOP.AMNESTY.DK

Stort udvalg af bøger, plakater, tasker, T-shirts og merchandise

(gratis forsendelse til og med 18. december)

HUSK AT FÅ DIT FRADRAG

Amnesty indberetter dine eventuelt fradragsberettigede bidrag til SKAT ved hjælp af dit CPR-nummer. Bidrag op til 15.000 kroner er fradragsberettiget, men ikke selve kontingentet.

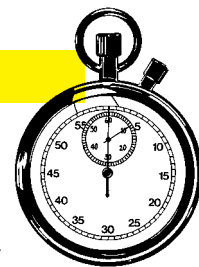
Har du tidligere oplyst dit CPR-nummer i forbindelse med en betalingserviceaftale, skal du ikke foretage dig noget. Hvis vi ikke har dit CPR-nummer, bedes du oplyse det sammen med dit fulde navn, medlemsnummer og adresse på en af følgende måder:

- Indtast oplysningerne på den sikre kontakt-formular www.amnesty.dk/fradrag
- Send oplysningerne i en lukket kuvert til **Amnesty International, Gammel Torv 8, 5. sal, 1457 København K.**
- Ring til Medlemsservice på 33 45 65 65 mandag til fredag.

Oplysningerne opbevares naturligvis sikkert. Hvis du ikke ønsker, at Amnesty skal foretage indberetning til SKAT, bedes du ligeledes oplyse dette.

Indberetning til SKAT for skatteåret 2015 foretages kun for bidrag indbetalt senest den 31. december 2015.

DET KAN DU GØRE...

5 MINUTTER

Køb bogen "1.000 piske-slag – fordi jeg siger, hvad jeg tænker", som er en samling af Raif Badawis tekster. Køb den på amnesty.dk/shop

10 MINUTTER

Bryg en kop kaffe og skriv et brev til en af personerne i Skriv for Liv. Læs mere om sagerne på skrivforliv.dk

2 TIMER

Kom med, når vi inviterer til gløgg, æbleskiver og brevskrivning i Huset i Magstræde i København den 2. december.

Find os på:

42.500 UNDERSKRIFTER TIL SØREN PIND

” Jeg vil have en helt grundlæggende undersøgelse af, hvad vi kan gøre på voldtægtsområdet, og jeg har tænkt mig at kigge på det fra 360 grader.

Sådan sagde justitsminister Søren Pind (V), da vi i slutningen af september afleverede 42.500 underskrifter fra aktivister, der vil have ham til at se på, hvorfor så få voldtægtssager ender i retten. Tak til alle, der har taget del i vores kampagne [#jatilkaffeerikkejatilsex](https://twitter.com/jatilkaffeerikkejatilsex).

I FRONTLINJEN FOR AMNESTY

Amnesty opruster sin kriseresearch for at kunne dække de mange væbnede konflikter i verden. Arbejdet er ikke uden risiko – men det er nødvendigt, hvis de brutale overgreb, som tvinger mennesker på flugt, skal dokumenteres og standses. Amnestys erfarne researcher Joanna Mariner forklarer her, hvorfor hendes arbejde i frontlinjen ikke ville være muligt uden støtten fra Amnestys medlemmer.

Forberedelse

”Jeg har modtaget undervisning i førstehjælp, i at være under fjendtlig beskyldning og i at håndtere gidselstagninger. Derfor ved jeg for eksempel, at bestemt ammunition kan skyde igennem stål. Men at være ordentligt forberedt handler meget mere om erfaring end om træning”.

Informationer

”Som det første anskaffer jeg mig gode detaljerede kort. Så læser jeg al ny information om det område, jeg skal af sted til – både fra Amnesty, andre organisationer, FN og medierne”.

Udstyr

”Førstehjælpsudstyr og malariamedicin. En satellittelefon, en lokal telefon, en engelsk telefon – kommunikation er afgørende! Jeg tager også foto- og videoudstyr med og en GPS-søger, så mine kolleger altid ved, hvor jeg befinder mig”.

Sikkerhed

”Jeg taler meget med folk på jorden for at få et overblik over, hvor jeg ikke kan tage hen, hvilke veje det er bedst at undgå, og hvornår det er bedst at rejse. Det kan handle om ikke

at bruge et bestemt køretøj for at undgå bilkaperinger. I nogle situationer er der alvorlig risiko for at blive skudt, ramt af granater, blive kidnappet eller dræbt”.

Transport

”I nogle lande, for eksempel Den Centralafrikanske Republik, rejser jeg som regel blot med en chauffør. Vejene uden for byerne er ofte dårlige, så vi bruger altid en firehjuls-trækker. Der kan være landevejsrøvere, og jeg har selv været i nogle situationer, som var skræmmende”.

Interview

”Vi indsamler vores egne førstehåndsberetninger. Altid. Efter en massakre er det vores pligt at dokumentere præcist, hvad der skete. Så jeg spørger folk om detaljerne. Hvem, hvad, hvor og hvornår? Hvad så du? Hvad havde de på? Hvem affyrede skuddene?”

Dokumentation

”Vi løber ikke med rygter. Vi indsamler vidneberetninger, skriftlig dokumentation og retsmedicinsk bevismateriale. Vi opsøger massakren, fotograferer ligene, den efterladte ammunition, granatsplinterne og andre fy-

siske beviser. Nogle af vores fotos er svære overhovedet at se på. Dem udgiver vi ikke. Men vi gemmer dem som beviser”.

Rapportering

”Vi beskriver præcist, hvad der skete, analyserer forbrydelserne og giver vores anbefalinger. Vi er ikke kriminalpolitiet, men vi er ligeså rigide. Vores mål er at levere aktuel dokumentation fra konfliktzoner, holde forbyrderne til ansvar og skaffe ofrene retfærdighed”.

Kontakt til pressen

”I situationer, som har mediernes opmærksomhed, tweeter vi vores fund, vi taler med journalister, udsender pressemeddelelser, blogs og større briefinger. Det er helt afgørende for os, at vi kan vise omverdenen, hvad der sker, og at vi på den måde kan lægge pres på de regeringer, som kan standse overgrebene”.

Kampagne og lobbyarbejdet

”Vi bruger mange kræfter på at sikre, at vores anbefalinger til reformer bliver til virkelighed. Vi mødes med FN-folk og regeringer verden over for at forklare dem behovet for øjeblikkelig handling”. ☺

STØT MED DIN MOBIL

Du kan støtte Amnesty ved at sende en donation med sms.

Send en sms til **1220***

Send **A150** for at donere **50,00 kr.**

Send **A100** for at donere **100,00 kr.**

Send **A150** for at donere **150,00 kr.**

* Der er ikke mulighed for at få skattefradrag på sms-donationer